

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MELCHIOR WATHELET IŠVADA,
pateikta 2014 m. balandžio 29 d.¹

Byla C-580/12 P

**Guardian Industries Corp.,
Guardian Europe Sàrl
prieš**

Europos Komisija

„Apeliacinis skundas — Karteliai — Lakštinio stiklo rinka — Baudos apskaičiavimas — Atsižvelgimas į įmonių pardavimus uždaroje rinkoje — Protingas terminas — Pavėluotai pateiktų dokumentų priimtinumas“

1. Šiuo apeliaciniu skundu *Guardian Industries Corp.* ir *Guardian Europe Sàrl* (toliau kartu vadinamos – *Guardian* arba apeliančės) prašo panaikinti Sprendimą *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija*², kuriuo Europos Sąjungos Bendrasis Teismas atmetė jų ieškinį. Šiuo ieškiniu siekta, kad būtų panaikintas 2007 m. lapkričio 28 d. sprendimas, kuriuo Europos Komisija joms skyrė 148 milijonų eurų baudą už dalyvavimą lakštinio stiklo rinkoje veikusiame kartelyje laikotarpiu nuo 2004 m. balandžio mėn. iki 2005 m. vasario mėn.³

2. Komisija, apskaičiuodama baudą, neatsižvelgė į „pardavimus uždaroje rinkoje“, t. y. į vertikaliai integruotų įmonių vidaus pardavimus, ir tai yra esminis šiame apeliaciniame skunde keliamas klausimas. *Guardian*, kuri prekiaavo tik su trečiosiomis nepriklausomomis šalimis, mano, kad pagal nediskriminavimo principą jai skirta bauda turėjo būti proporcingai sumažinta atsižvelgiant į vidaus pardavimų dalį visoje rinkoje. Šioje byloje keliamas ir kitas svarbus klausimas dėl bylos išnagrinėjimo Bendrajame Teisme per protingą terminą pirmiausia dėl to, kad nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki sprendimo pradėti žodinę proceso dalį praėjo mažiausiai treji metai ir penki mėnesiai ir nebuvo atlikta jokių kitų procesinių veiksmų be jokios akivaizdžios priežasties.

I – Ginčo aplinkybės

3. Skundžiamo sprendimo 1–10 punktuose dėl ginčo aplinkybių ir ginčijamo sprendimo nurodyta:

„1 Ieškovės *Guardian Industries Corp.* ir *Guardian Europe Sàrl* priklauso *Guardian* grupei, kuri gamina lakštinį ir automobilių stiklą. *Guardian Industries* yra patronuojančioji *Guardian* grupės bendrovė ir netiesiogiai valdo 100 % *Guardian Europe* kapitalo.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — T-82/08, EU:T:2012:494, toliau – skundžiamas sprendimas.

3 — Sprendimas C(2007) 5791 galutinis dėl EB sutarties 81 straipsnio [dabar – SESV 101 straipsnis] ir EEE susitarimo 53 straipsnio procedūrų (byla COMP/39165 – Lakštinis stiklas); jo santrauka paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 127, 2008, p. 9) (toliau – ginčijamas sprendimas). Šioje išvadoje naudosiu ankstesnę Sutarties straipsnių numeraciją, nes ginčijamas sprendimas buvo priimtas pagal EB sutartį.

- 2 2005 m. vasario 22 ir 23 d. ir kovo 15 d. Europos Bendrijų Komisija atliko netikėtus patikrinimus, be kita ko, *Guardian Flachglas GmbH*, *Guardian Europe* ir *Guardian Luxguard I SA* patalpose.
 - 3 2005 m. kovo 2 d. *Asahi Glass Co. Ltd* ir visos jos dukterinės bendrovės, įskaitant ir *Glaverbel SA/NV*, vėliau tapusios *AGC Flat Glass Europe SA/NV* (toliau – *Glaverbel*), pagal Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 155) pateikė prašymą atleisti jas nuo baudos arba ją sumažinti.
 - 4 2006 m. sausio 3 d. Komisija pradėjo procedūrą pagal 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB 81] ir [EB 82] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) ir apie tai šalis informavo 2006 m. kovo 6 d.
 - 5 2006 m. vasario 10 d. Komisija išsiuntė prašymus kelioms bendrovėms, įskaitant ieškoves, pateikti informacijos. *Guardian Europe* į šį prašymą atsakė 2006 m. kovo 10 d.
 - 6 2007 m. kovo 9 d. Komisija priėmė pranešimą apie kaltinimus ir 2007 m. kovo 13 ir 14 d. išsiuntė jį kelioms bendrovėms, įskaitant ieškoves.
 - 7 2007 m. lapkričio 28 d. Komisija priėmė [ginčijamą] sprendimą <...>, o ieškovėms apie jį pranešta 2007 m. gruodžio 3 d.
 - 8 Ginčijamas sprendimas buvo taip pat adresuotas *Asahi Glass*, *Glaverbel*, *Pilkington Deutschland AG*, *Pilkington Group Ltd*, *Pilkington Holding GmbH* (toliau visos kartu – *Pilkington*), *Compagnie de Saint-Gobain SA* ir *Saint-Gobain Glass France SA* (toliau visos kartu – *Saint-Gobain*).
 - 9 Ginčijamame sprendime Komisija pažymėjo, kad bendrovės, kurioms jis skirtas, dalyvavo [darant] vieną ir tęstinį EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą, kuris apėmė Europos ekonominės erdvės (EEE) teritoriją ir kurį sudarė kainų pakėlimo, minimalių kainų, tikslinių kainų nustatymas, kainų išaldymas ir kitos komercinės keturių statybos sektoriuje naudojamų lakštinio stiklo produktų rūšių, t. y. flotacinio, žemo energijos išskyrimo laipsnio, sluoksniuotojo stiklo ir neapdorotų veidrodžių, pardavimo nepriklausomiems klientams sąlygos bei keitimasis jautria komercine informacija.
 - 10 Ieškovės buvo pripažintos atsakingomis už pažeidimą laikotarpiu nuo 2004 m. balandžio 20 d. iki 2005 m. vasario 22 d. ir joms buvo solidariai skirta 148 milijonų eurų bauda.“
4. 2008 m. vasario 12 d. pareiškimu *Guardian* pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo Pirmosios instancijos teisme (dabar – Bendrasis Teismas).

II – Skundžiamas sprendimas

5. Grįsdama savo reikalavimus, kuriais siekta, kad būtų iš dalies panaikintas ginčijamas sprendimas, *Guardian* nurodė vienintelį ieškinio pagrindą, susijusį su fakto klaidomis dėl jos dalyvavimo kartelyje trukmės ir kartelio geografinės apimties. Reikalavimai sumažinti baudą buvo grindžiami trimis ieškinio pagrindais. Pirmasis ieškinio pagrindas buvo susijęs su pagrindo dėl panaikinimo iš dalies pasekmėmis, antrajame ieškinio pagrinde *Guardian* nurodė nediskriminavimo principo pažeidimą ir pareigos motyvuoti neįvykdymą, o trečiasis ieškinio pagrindas buvo susijęs su vertinimo klaida dėl *Guardian* vaidmens kartelyje. Bendrasis Teismas atmetė visą ieškinį.

6. Pirmiausia Bendrasis Teismas nusprendė dėl 2012 m. vasario 10 d. Komisijos pateikto laiško priimtinumą:

- „19 Per posėdį ieškovės ginčijo 2012 m. vasario 10 d. Komisijos laiško [priimtinumą] dėl to, kad jame buvo skaičių, apie kuriuos joms anksčiau niekada nebuvo pranešta.
- 20 Komisija mano, kad šis laiškas, kuris papildo jos atsakymą į klausimus, kuriuos Bendrasis Teismas jai išsiuntė 2012 m. sausio 23 d., yra priimtinas.
- 21 Reikia pažymėti, kad šis laiškas Bendrąjį Teismą pasiekė praėjus Komisijai nustatytam terminui, tačiau apie jį ieškovėms buvo pranešta 2012 m. vasario 10 d. Šiame laiške išdėstytos pastabos dėl 2012 m. vasario 8 d. ieškovių pateikto dokumento ir Komisijos atsakymo į Bendrojo Teismo rašytinį klausimą, į kurį reikėjo atsakyti iki posėdžio, dėl ieškovių pasiūlyto baudos dydžio apskaičiavimo metodo, kai neatsižvelgiama į [vidaus] pardavimus <...>. Jame Komisija, pirma, pažymėjo, kad pranešimų apie kaltinimus 1 lentelėje esantys skaičiai susiję ne tik su vidaus pardavimais, bet taip pat su tam tikros rūšies stiklo pardavimais, į kuriuos galiausiai nebuvo atsižvelgta ginčijamame sprendime, ir, antra, nurodė santykį tarp bendrų kartelio narių pardavimų ir jų vidaus pardavimų.
- 22 Atsižvelgiant į šio laiško turinį ir tai, kad jis buvo perduotas ieškovėms ir jos galėjo dėl jo pateikti savo pastabas per posėdį, šį dokumentą reikia laikyti priimtinu ir atmesti ieškovių prieštaravimą dėl priimtinumą.“

7. Reikalavimai panaikinti buvo atmesti dėl skundžiamo sprendimo 28–93 punktuose nurodytų motyvų.

8. Dėl reikalavimų sumažinti baudą skundžiamo sprendimo 98–107 punktuose nurodyta:

- „98 Ieškovės mano, pirma, kad apskaičiuodama kitų trijų kartelio narių baudas, neįtraukusi pardavimų <...> viduje vertės, Komisija pažeidė nediskriminavimo principą ir pareigą motyvuoti baudų apskaičiavimą.
- 99 Ieškovės pabrėžia, kad nemotyvavus kitų trijų kartelio narių baudos apskaičiavimo ir dėl naudotų duomenų konfidencialumo jos negali nustatyti neįtrauktų kiekvienos kartelio dalyvės [vidaus] pardavimų <...> pobūdžio ir vertės. Jos teigia, kad tokiu atveju Bendrasis Teismas turi kompensuoti tokių pardavimų neįtraukimą ir sumažinti joms skirtos baudos dydį proporcingai į lakštinio stiklo rinką neįtrauktiems pardavimams. Toks sprendimas atitiktų pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gaires (OL C 210, 2006, p. 2, toliau – [2006 m.] gairės), nes jis leistų tinkamai atspindėti įmonės santykinį svorį atitinkamoje rinkoje, be to, jį yra patvirtinęs Bendrasis Teismas.
- 100 Ieškovės pažymi, kad Komisija į skaičiavimus neįtraukė milijardo eurų vertės [vidaus] pardavimų iš bendros 2,7 milijardo eurų rinkos vertės. Šis skaičius gaunamas iš pranešime apie kaltinimus nurodytos bendros 2,7 milijardo eurų sumos atėmus ginčijamame sprendime nurodytą bendrą lakštinio stiklo 1,7 milijardo eurų vertės pardavimų sumą (ginčijamo sprendimo 41 konstatuojamoji dalis) ir jis sudaro 37 % bendro rinkos dydžio, kurio vertė yra 2,7 milijardo eurų.
- 101 Komisija ginčija ieškovių argumentus.

- 102 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką pareigos motyvuoti apimtis priklauso nuo atitinkamo akto pobūdžio ir jo priėmimo aplinkybių. Motyvai turi aiškiai ir nedviprasmiškai parodyti aktą priėmusios institucijos argumentus, kad, pirma, Europos Sąjungos teismas galėtų vykdyti priimtos priemonės kontrolę ir, antra, suinteresuotieji asmenys galėtų žinoti jos pateisinimą tam, kad turėtų galimybę apginti savo teises ir patikrinti, ar sprendimas yra pagrįstas.
- 103 Nereikalaujama motyvuose nurodyti visų reikšmingų faktinių ir teisinių aplinkybių, nes nustatant, ar akto motyvavimas atitinka EB 253 straipsnio reikalavimus, turi būti atsižvelgiama ne tik į jo tekstą, bet ir kontekstą bei visas atitinkamą sritį reglamentuojančias normas <...>.
- 104 Šioje byloje Komisija nusprendė, kad antikonkurenciniai susitarimai buvo susiję su lakštinio stiklo pardavimais nepriklausomiems klientams (ginčijamo sprendimo 377 konstatuojamoji dalis), ir apskaičiuodama bazinį baudų dydį ji rėmėsi šiais pardavimais (ginčijamo sprendimo 41 konstatuojamoji dalis, 1 lentelė ir 470 konstatuojamoji dalis). Todėl Komisija apskaičiuodama baudą neįtraukė lakštinio stiklo, kurį turi perdirbti įmonės padalinys ar tos pačios grupės bendrovė, pardavimų. Kadangi antikonkurencinis elgesys buvo įrodytas tik dėl pardavimų nepriklausomiems klientams, Komisijos negalima kaltinti dėl to, kad apskaičiuodama baudą ji neįtraukė vertikaliai integruotų kartelio narių vidaus pardavimų. Be to, jos negalima kaltinti dėl to, kad ji nemotyvavo šių pardavimų neįtraukimo apskaičiuojant baudą.
- 105 Be to, kaip tvirtino Komisija, nebuvo įrodyta, kad vertikaliai integruotos kartelio narės, kurios aptariamą prekę tiekė tos pačios įmonės padaliniais arba tai pačiai įmonių grupei priklausančioms bendrovėms, netiesiogiai pasinaudojo sutartu kainų padidinimu ar kad kainų padidinimas aukštesnėje rinkoje suteikė konkurencinį pranašumą žemesnėje perdirbto stiklo rinkoje.
- 106 Galiausiai, kalbant apie argumentą, jog apskaičiuodama baudą į pardavimus neįtraukusi vidaus pardavimų Komisija pažeidė nediskriminavimo principą, reikia priminti, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką vienodo požiūrio arba nediskriminavimo principas reikalauja, kad panašūs atvejai nebūtų vertinami skirtingai, o skirtingi atvejai – vienodai, jeigu toks vertinimas nėra objektyviai pateisinamas <...>. Šiuo atveju nusprendusi, kad antikonkurenciniai susitarimai buvo taikomi tik nepriklausomiems klientams nustatyti lakštinio stiklo kainai, apskaičiuodama vertikaliai integruotų kartelio narių baudą neįtraukusi vidaus pardavimų Komisija skirtingai vertino objektyviai skirtingas situacijas. Taigi, Komisijos negalima kaltinti nediskriminavimo principo pažeidimu.
- 107 Todėl reikia atmesti visą šį ieškinio pagrindą.“

III – Dėl apeliacinio skundo

9. *Guardian* ir Komisija dalyvavo Teisingumo Teisme vykusioje rašytinėje proceso dalyje ir 2013 m. gruodžio 12 d. surengtame teismo posėdyje.

10. Prieš imantis nagrinėti *Guardian* nurodytus tris apeliacinio skundo pagrindus reikia prisiminti šioje byloje kilusį atskirąjį procesinį klausimą (po to, kai pirmą kartą pasikeista pareiškimais). Iš esmės *Guardian* dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo tvirtino, kad Komisija atsiliepime į apeliacinį skundą pirmą kartą į bylą įtraukė įrodymą apie kartelio poveikį vidaus pardavimams. Šis įrodymas tai – per administracinę procedūrą *Saint-Gobain* padarytas pareiškimas, nurodytas Komisijos atsakymo 37 punkte. Juo siekta įrodyti, kad grupių tarpusavio pardavimų kainos buvo derinamos su kartelyje nustatytomis kainomis, ir taip paneigti teiginį, jog nėra tokio derinimo įrodymų, kaip iki tol teigė Komisija ir pakartoto Bendrasis Teismas.

11. *Guardian* prašymas leisti pateikti pastabas šiuo klausimu buvo atmestas. Tada *Guardian* Teisingumo Teismui pateikė prašymą leisti iš dalies pakeisti apeliacinį skundą atsižvelgiant į tai, ką ji laiko nauja faktine aplinkybe. Ir šis prašymas buvo atmestas.

12. Mano nuomone, pakanka konstatuoti, kad tai nėra nauja faktinė aplinkybė, nes jau administracinės procedūros etape *Guardian*, be abejo, žinojo (ar bet kuriuo atveju galėjo žinoti) apie *Saint-Gobain* dokumentą, kuriame buvo šis pareiškimas.

13. Pirmajame apeliacinio skundo pagrindu *Guardian* teigia, kad Bendrasis Teismas pažeidė vienodo požiūrio principą, nes nepakeitė ginčijamo sprendimo tiek, kiek jame apskaičiuojant *Asahi/Glaverbel*, *Pilkington* ir *Saint-Gobain* skirtas baudas neatsižvelgta į pardavimus uždaroje rinkoje. Antrajame apeliacinio skundo pagrindu *Guardian* teigia, kad, pripažinęs priimtiniu 2012 m. vasario 10 d. Komisijos jai išsiųstą laišką (toliau – 2012 m. vasario 10 d. laiškas), Bendrasis Teismas pažeidė Procedūros reglamentą ir teisės į gynybą bei procesinės lygybės principus. Galiausiai trečiajame apeliacinio skundo pagrindu *Guardian* teigia, kad Bendrajame Teisme vykęs procesas truko nepagrįstai ilgai, o tai yra jos pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą per kuo trumpesnę laiką pažeidimas. Du pirmuosius apeliacinio skundo pagrindus nagrinėsiu kartu.

A – Dėl apeliacinio skundo pirmojo ir antrojo pagrindų

14. Pirmasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su vienodo požiūrio principo pažeidimu. Remiantis šiuo principu, skundžiami sprendimo 104–106 punktai.

1. Šalių argumentai

15. Iš esmės *Guardian* teigia, kad, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, pagal vienodo požiūrio principą reikalaujama, kad apskaičiuojant baudą pardavimai uždaroje rinkoje ir pardavimai trečiosioms nepriklausomoms šalims būtų laikomi panašiais⁴. Vis dėlto *Guardian* pabrėžia, kad ginčija ne vertikalčiai integruotų įmonių pardavimų uždaroje rinkoje neįtraukimo teisėtumą, o tai, kad nebuvo proporcingai sumažinta jai skirta bauda.

16. Komisija atsako, kad skundžiamo sprendimo 105 punkte Bendrasis Teismas tik paprasčiausiai konstatavo faktą, t. y. nurodė, o *Guardian* to neginčijo⁵, kad nežinoma, ar vertikalčiai integruoti lakštinio stiklo gamintojai turėjo konkurencinį pranašumą žemesnėje rinkoje ir jei taip, kokį. Beje, *Guardian* nei pirmojoje instancijoje, nei šiame apeliaciniame skunde visai neįrodė (bet kuriuo atveju tai padaryti per vėlu), kad toks pranašumas buvo.

4 — Sprendimas *Europa Carton / Komisija* (T-304/94, EU:T:1998:89, 117 punktas); Sprendimo *KNP BT / Komisija* (C-248/98 P, EU:C:2000:625), priimto išnagrinėjus apeliacinį skundą dėl Sprendimo *KNP BT / Komisija* (T-309/94, EU:T:1998:91), 62 punktas; Sprendimo *Lögstör Rör / Komisija*, T-16/99, EU:T:2002:72, 360 punktas ir Sprendimo *Tokai Carbon ir kt. / Komisija*, T-71/03, T-74/03, T-87/03 ir T-91/03, EU:T:2005:220, 260 punktas.

5 — Anot Komisijos, apeliacinio skundo 33 punkte apeliantės neskundžia Bendrojo Teismo konstatuotų faktinių aplinkybių, o tik tvirtina, kad šis teismas klaidingai taikė teisės normą šių konstatuotų faktinių aplinkybių reikšmingumui nustatyti.

2. Vertinimas

a) Skundžiamo sprendimo 104 ir 105 punktai

17. Visiškai neįtikina tai, kaip Komisija aiškina skundžiamo sprendimo 105 punktą, jo formuluotė tokia: „be to, kaip tvirtino Komisija, nebuvo įrodyta, kad vertikaliai integruotos kartelio narės, kurios aptariamąs prekes tiekė tos pačios įmonės padaliniais arba tai pačiai įmonių grupei priklausančioms bendrovėms, netiesiogiai pasinaudojo sutartu kainų padidinimu ar kad kainų padidinimas aukštesnėje rinkoje suteikė konkurencinį pranašumą žemesnėje perdirbto stiklo rinkoje“.

18. Pažymiu, kad šiame punkte, pradėtame jungtuku „be to“, nenustatyta, kas neįrodė („nebuvo įrodyta“), kad vertikaliai integruotos kartelio narės turėjo netiesioginės naudos iš kartelio.

19. Todėl Komisija iš skundžiamo sprendimo 105 punkto nepagrįstai padarė išvadą, kad *Guardian* turėjo įrodyti šią galimą netiesioginę naudą.

20. Be to, pažymiu, kad ir skundžiamo sprendimo 104 punkte Bendrasis Teismas naudojo pasyvo formą, t. y. „antikonkurencinis elgesys buvo įrodytas tik dėl pardavimų nepriklausomiems klientams“, o anot *Guardian*, šiam teiginiui prieštarauja ginčijamo sprendimo 377 punktas, pagal kurį „slapti susitarimai buvo susiję su nepriklausomiems klientams taikytinomis kainomis“; vis dėlto pardavimai uždaroje rinkoje nebuvo aiškiai išskirti.

b) Taisyklė, kad į apyvartą, kuria remiantis apskaičiuojama bauda, turi būti įtraukiami pardavimai uždaroje rinkoje

21. Mano nuomone, nors pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimas negali apimti ekonominio vieneto, kurį sudaro grupė bendrovių, vidaus santykių⁶, Teisingumo Teismo praktikoje nustatyta ir tai⁷, jog pardavimai uždaroje rinkoje ar vidaus pardavimai ir išoriniai pardavimai turi būti vienodai vertinami, kad nebūtų jokios vertikaliai integruotų įmonių ir vertikaliai neintegruotų įmonių diskriminacijos.

22. Šios taisyklės turi būti laikomasi ir pagal 1998 m. gaires⁸, ir pagal 2006 m. gaires.

23. Dėl „pardavimo vertės“ sąvokos 2006 m. gairių įžangos 5 ir 6 punktuose nustatyta, kad, „siekdama šių [gairėse nurodytų] tikslų, nustatydama baudų dydžius Komisija turėtų remtis *su pažeidimu susijusių prekių ar paslaugų pardavimo verte*“ ir kad „su pažeidimu susijusio pardavimo vertės ir pažeidimo trukmės derinys yra laikomas *tinkama pakaitine verte, parodančia ekonominę pažeidimo svarbą ir santykinę kiekvienos pažeidime dalyvaujančios įmonės reikšmę. Šie rodikliai pakankamai tiksliai nurodo baudos dydžio lygį ir neturėtų būti laikomi automatinio ir aritmetinio apskaičiavimo metodo pagrindu*“ (išskirta mano).

6 — Žr., be kita ko, Sprendimą *Viho / Komisija* (C-73/95 P, EU:C:1996:405, 16 ir 17 punktai).

7 — Sprendimas *KNP BT / Komisija* (EU:C:2000:625, 62 punktas).

8 — Baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi metodo gairės [Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gairės] (OL C 9, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171, toliau – 1998 m. gairės).

24. Be to, antraštinės dalies „Baudų nustatymo metodas“ 1 skyriuje „Bazinis baudos dydis“ ir A skirsnio „Pardavimo vertės nustatymas“ 13 punkte nurodyta, kad, „siekdama nustatyti bazinį skirtinos baudos dydį, Komisija remsis *tiesiogiai ar netiesiogiai su pažeidimu susijusių įmonės prekių ar paslaugų pardavimo verte*⁹ atitinkamame geografiniame EEE teritorijos sektoriuje. Paprastai Komisija remsis pilnų paskutinių įmonės dalyvavimo pažeidime metų pardavimo rezultatais (toliau – pardavimo vertė)¹⁰ (išskirta mano).

25. Tačiau šiuo atžvilgiu skundžiamo sprendimo 104 punkte padaryta išvada, kad Komisija nusprendė, jog aptariamai antikonkurenciniai susitarimai buvo susiję su lakštinio stiklo pardavimais nepriklausomiems klientams, nepaisoma aplinkybės, jog apskaičiuojant baudą atsižvelgimas į vidaus pardavimus nesusijęs su klausimu, ar kartelis aiškiai susijęs su nepriklausomais klientais arba ar apskritai kartelis apima ir pardavimo kainas kartelio dalyvių grupių viduje.

i) Teismo praktika

26. Pirmiausia svarbu priminti, kad netgi iki 1998 m. gairių įsigaliojimo Komisija rėmėsi bendra atitinkamo produkto apyvarta, pasiekta per paskutinius kartelio metus¹¹.

27. Paskui, įsigaliojus 1998 m. gairėms, Teisingumo Teismas patvirtino, kad Komisija gali taip veikti, ir nusprendė¹², kad „net jei [1998 m.] gairėse nenumatyta, jog baudos apskaičiuojamos pagal bendrą konkrečios įmonės apyvartą arba apyvartą atitinkamoje rinkoje, jos neužkerta kelio į šiuos rodiklius atsižvelgti įvertinant baudos dydį, kad būtų laikomasi bendrų [Sąjungos] teisės principų ir jei to reikalauja aplinkybės“.

28. Konstatuoju, jog byloje, kurias toliau nagrinėsiu, visada būtent vertikaliai integruotas kartelio dalyvis Bendrajame Teisme arba Teisingumo Teisme ginčijo Komisijos praktiką, pagal kurią į apyvartą, kuria remiantis apskaičiuojama bauda, įtraukiami pardavimai uždaroje rinkoje.

29. Iš tikrųjų sprendimai *Europa Carton / Komisija* (EU:T:1998:89), *KNP BT / Komisija* (EU:C:2000:625), *KNP BT / Komisija* (EU:T:1998:91) (visi trys susiję su „Kartono“ karteliu), *Lögstör Rör / Komisija* (EU:T:2002:72) („Izoliuotų vamzdžių“ kartelis) ir *Tokai Carbon ir kt. / Komisija* (EU:T:2005:220) („Specialiosios paskirties grafito“ kartelis) turi tokius bendrus požymius: i) ieškovė buvo vertikaliai integruota; ii) Komisija atsižvelgė į pardavimus uždaroje rinkoje; ir iii) ieškovė (apeliantė) manė, kad į juos neturėjo būti atsižvelgta.

9 — 2006 m. gairių išnašoje nurodyta: „pavyzdžiui, kai buvo vykdomas horizontalus tam tikros prekės kainos susitarimas, ir tos prekės kaina yra pagrindas žemesnės ar aukštesnės kokybės prekių kainų nustatymui“.

10 — Žr., pavyzdžiui, H. de Broca „The Commission revises its Guidelines for setting fines in antitrust cases“, išspausdintą Komisijos Konkurencijos generalinio direktorato oficialiai leidžiamame leidinyje *Competition Policy Newsletter*, Nr. 3, 2006 m. rudenio, p. 1; jame paaiškinta, kad „by using a clearer reference to each undertaking's „value of sales“, the 2006 Guidelines intend to reflect, even approximately and imperfectly, the economic importance of the infringement as a whole as well as the relative weight of each undertaking participating in the infringement. The 1998 Guidelines, based on a lump sum system, have often been criticized on that particular aspect, even though this criticism was largely misplaced. In fact, a number of tools corrected the obvious drawbacks of a pure lump sum system. For instance, the Commission fixed starting amounts below the 20 million euros threshold mentioned in the 1998 Guidelines for very serious infringements taking place on small markets; it also differentiated between undertakings on the basis of their respective size in the market concerned (the so-called „groupings“) <...>. If anything, the 1998 Guidelines rather reflected the insufficient level of fines imposed on „large“ infringements or on large players, something which the 2006 Guidelines will probably correct“.

11 — Žr., pavyzdžiui, tokį straipsnį: F. Castillo de la Torre „The 2006 Guidelines on Fines: Reflections on the Commission's Practice“, *World Competition*, 33 t., 2011, p. 359 (37 išnaša): „In the press release relating to the Cement cartel (IP/94/1108), the Commission stated: „calculation [of fines] is normally based on the Community turnover in the product concerned“. In Cartonboard, the Commission explained the method used: fines of a basic level of 9 or 7,5% of the turnover of each undertaking addressed by the decision on the Community cartonboard market in 1990 were imposed on the undertakings regarded as the „ringleaders“ of the cartel and on the other undertakings respectively“ (Case T-348/94, *Enso Española v. Commission* [1998] ECR II-1875, para. 247). See also, the calculation of the fine in *Steel Beams*, in Case T-151/94, *British Steel v. Commission* [1999] ECR II-629, paras 598–605“.

12 — Žr. Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, EU:C:2005:408) 209 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką, 258 punktą). Be kita ko, žr. ir Sprendimą *Schunk ir Schunk Kohlenstoff-Technik / Komisija* (T-69/04, EU:T:2008:415, 176 ir 177 punktai), Sprendimą *Tomra Systems ir kt. / Komisija* (T-155/06, EU:T:2010:370, 317 punktą) ir Sprendimą *Ballast Nedam Infra / Komisija* (T-362/06, EU:T:2012:492, 122 punktą).

30. Koks Bendrojo Teismo arba Teisingumo Teismo atsakymas kiekvienoje iš šių bylų?

31. Sprendime *Europa Carton / Komisija* (EU:T:1998:89) Bendrasis Teismas nusprendė, kad jokiam teisės akte nedraudžiama nustatant baudos dydį atsižvelgti į tiekimo uždaroje rinkoje bendrovei vertę. Šioje byloje taikytas požiūris, kad reikia nagrinėti iš kartelio gautą naudą. Tačiau ieškovė savo pardavimams uždaroje rinkoje netaikė pagal kartelį nustatytos kainos (123 ir 128 punktai).

32. Sprendimo *KNP BT / Komisija* (EU:C:2000:625) 62 punkte Teisingumo Teismas¹³ darė nuorodą į Bendrojo Teismo sprendimo 128 punktą ir pripažino, kad „neatsižvelgimas į įmonės kartono vidaus tiekimų *Europa Carton* vertę neabejotinai ir nepateisinamai suteiktų pranašumą vertikalčiai integruotoms įmonėms. Esant tokiai situacijai būtų galima neatsižvelgti į pelną, gautą iš kartelio, todėl atitinkamai įmonei nebūtų skirta sankcija, proporcinga jos dydžiui produktų, su kuriais susijęs pažeidimas, rinkoje“.

33. Sprendime *KNP BT / Komisija* (EU:T:1998:91) Bendrasis Teismas konstatavo, kad „ieškovė nepateikė jokių įrodymų, galinčių patvirtinti“, kad Komisija neturėjo atsižvelgti į pardavimus uždaroje rinkoje (112 punktas).

34. Galiausiai Sprendime *Lögstör Rör / Komisija* (EU:T:2002:72, 360 punktas) ir Sprendime *Tokai Carbon / Komisija* (EU:T:2005:220, 260 punktas) Bendrasis Teismas rėmėsi sprendimais *KNP BT / Komisija* (EU:C:2000:625) ir *Europa Carton / Komisija* (EU:T:1998:89).

ii) Komisijos gairės

35. Kaip Teisingumo Teismas priminė Sprendime *KME Germany ir kt. / Komisija*¹⁴, šįkart dėl 2006 m. gairių, „siekdama skaidrumo Komisija priėmė gaires, kuriose nurodė, kaip vertins vienokią ar kitokią pažeidimo aplinkybę ir koks gali būti jų poveikis baudos dydžiui“. Be to, Bendrasis Teismas nusprendė¹⁵, kad nors „šiuo atžvilgiu gairėse nustatytas baudų apskaičiavimo metodas, be abejo, nėra vienintelis metodas, kuris gali būti nustatytas, tačiau jis gali užtikrinti *nuoseklią sprendimų praktiką*, kuri savo ruožtu *užtikrina vienodo požiūrio principo taikymą* įmonėms, kurios baudžiamos už konkurencijos teisės normų pažeidimą“ (išskirta mano).

36. Šioje byloje kilusi pardavimų uždaroje rinkoje įtraukimo ar neįtraukimo į apyvartą, kuria remiantis apskaičiuojama bauda, (ir galimos įmonių diskriminacijos dėl to, kad jos vertikalčiai integruotos arba ne) problema neabejotinai susijusi su Komisijos nevienodai taikomomis 2006 m. gairėmis ir, konkrečiai kalbant, „pardavimo vertės“ sąvoka Komisijos baudų politikoje¹⁶ (pagal kurią į šią sąvoką pardavimai vidaus rinkoje kartais įtraukiami, o kartais ne, todėl kyla šios politikos nepastovumo grėsmė).

13 — Taip pat žr. šioje byloje pateiktą generalinio advokato J. Mischo išvadą (EU:C:2000:258), kuria rėmėsi Teisingumo Teismas.

14 — C-389/10 P, EU:C:2011:816, 126 punktas.

15 — Sprendimas *Groupe Danone / Komisija* (T-38/02, EU:T:2005:367, 523 punktas).

16 — Šiomis aplinkybėmis žr., pavyzdžiui, minėtą mokslo straipsnį „The 2006 Guidelines on Fines: Reflections on the Commission’s Practice“, pagal kurį Sprendimas „Automobilių stiklai“ „does not deviate from the 2006 Guidelines, but rather applies the concept of sales indirectly or directly related to the infringement to the case at hand“. „Much depends on whether the concept of sales „relating“ to the infringement is narrowly or broadly construed“ (C. Kerse ir N. Khan *EU Antitrust Procedure*, 6-asis leidimas, Sweet & Maxwell, Londonas, 2012, p. 417). Be to, kiek tai susiję su 2006 m. gairėmis ir pardavimo vertės sąvoka: „[t]he adoption of this new calculation method has somewhat reduced the margin of discretion of the Commission which, in every case, has to take a reasoned position on the sales included in the calculation of the fines. The identification of the goods and services to which the infringement indirectly or directly relates when setting the fine is expected to be a bone of contention in many cases. In several decisions already adopted under the [2006] Fining Guidelines, the determination of the value of the undertaking’s sales of goods or services related to the infringement was highly debated [...] [It follows from the Commission’s practice] that, in order to determine the basic amount of the fine in cartel cases, the Commission need not provide proof of each occasion on which individual sales were affected by the cartel activities“ (Van Bael & Bellis „Competition Law of the European Community“, Kluwer Law, 5-asis leidimas, p. 1100).

37. Ši politika nepastovi, nes, priešingai nei byloje, kurias toliau nurodysiu, Komisija tvirtina, kad yra kitokių nei ši bylų, kur Komisija apskaičiuodama baudas neatsižvelgė į pardavimus uždaroje rinkoje¹⁷. Tačiau, be to, kad šiuose sprendimuose visai nenurodyta, jog pardavimai uždaroje rinkoje nebuvo įtraukti į vertikaliai integruotų gamintojų pardavimo vertę¹⁸, jie priimti vėliau nei ginčijamas sprendimas. Kitaip tariant, pagal Komisijos praktiką į apyvartą, kuria remiantis apskaičiuojama bauda, pardavimai uždaroje rinkoje visada buvo įtraukiami, kol buvo priimtas ginčijamas sprendimas, kuriame Komisija nemotyvavusi (apie tai netgi visai neužsiminusi¹⁹) iš esmės pakeitė savo požiūrį.

38. Tačiau teismų praktikoje²⁰ nustatytas vienintelis gairių aiškinimas, išskyrus, kai konkrečiu atveju Komisija pateikia visas priežastis, pagrindžiančias, kodėl nukrypo nuo šio aiškinimo. Beje, iki „naujovės“ ginčijamame sprendime Komisijos praktika visiškai atitiko teismų praktiką ir gaires.

39. Sprendime „Tarptautinio perkraustymo paslaugos“²¹ Komisija pabrėžia: „visų pirma tai, kad vartojami žodžiai „su pažeidimu susijusių prekių ar paslaugų pardavimo vertė“, o ne „paveiktos prekės ar paslaugos“ rodo, jog šis <...> gairių punktas skirtas ne prekių ar paslaugų pardavimui, dėl kurių yra tiesioginių įrodymų, kad juos paveikė pažeidimas. Beje, toks minėto punkto aiškinimas reikštų, kad Komisija, siekdama nustatyti bazinį baudos dydį kartelių byloje, turėtų kaskart įrodyti, kuriuos konkrečius pardavimus kartelis paveikė, tačiau teismų praktikoje nereikalaujama, kad taikant [EB] 81 straipsnį būtų atsižvelgiama į konkretų susitarimo poveikį, jeigu aišku, kad to susitarimo tikslas yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje“.

40. Toliau tame sprendime nurodyta: „antra, Komisija mano, kad gairių <...> 13 punkte vartojamas žodis „susijusios“ siejamas ne su žodžiu „pardavimas“, o su žodžiais „prekės ar paslaugos“, vartojamais tame pačiame punkte. Kitaip tariant, šis punktas turi būti aiškinamas taip, kad Komisijai nustačius, kokios prekės ar paslaugos tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su pažeidimu, siekiant nustatyti bazinį baudos dydį, atsižvelgiama į visų šių prekių ar paslaugų pardavimo vertę“.

41. 2006 m. gairės taip pat aiškinamos ir mokslo literatūroje. Kaip pažymi D. Geradin²², „praktikoje tai reiškia, kad Komisija neturi įrodyti, kaip pažeidimas paveikė kiekvieną konkretų pardavimą, kai įrodyta, kad pažeidimas paveikė visą produktų ar paslaugų kategoriją. Taip yra todėl, kad žodžiai „su pažeidimu susijusios“ <...> siejami su „prekėmis ar paslaugomis“, o ne su „pardavimu“.

42. Šiame vadinamajame „tarptautinio perkraustymo paslaugų“ kartelyje neteisėti veiksmai, dėl kurių susitarė kartelio dalyvės, buvo taikomi ne visiems atitinkamoje rinkoje jų sudarytiems susitarimams.

43. Sprendime, kuris priimtas dėl minėto Komisijos sprendimo pareiškus ieškinį²³, Bendrasis Teismas atmetė argumentą, kad apskaičiuojant atitinkamą *Team Relocations* pardavimų vertę, kaip tai suprantama pagal 2006 m. gairių 13 punktą, buvo galima atsižvelgti tik į neteisėtų veiksmų realiai paveiktų perkraustymo paslaugų pardavimo vertę, o ne į visą apyvartą, kurią *Team Relocations* pasiekė Belgijos tarptautinio perkraustymo paslaugų rinkoje.

17 — Ji nurodo savo sprendimus, t. y. 2009 m. spalio 7 d. Sprendimą C(2009) 7601 galutinis (byla COMP/39.129, Galios transformatoriai) ir 2011 m. spalio 19 d. Sprendimą C(2011) 7436 galutinis (byla COMP/39.605, Katodinių spindulių vamzdžių (CRT) stiklas).

18 — O tai savaime kritikuotina, atsižvelgiant į toliau nurodytą teismų praktiką (šios išvados 62–64 punktai).

19 — Šiuo klausimu žr. ir šios išvados 70 punktą.

20 — Žr. toliau nurodytą teismų praktiką (šios išvados 62–64 punktai).

21 — 2008 m. kovo 11 d. Komisijos sprendimo C(2008) 926 galutinis (byla COMP/38543 – Tarptautinio perkraustymo paslaugos) 532 ir 533 konstatuojamosios dalys.

22 — *The EU Competition Law Fining System: A Reassessment*, (TILEC Discussion Paper, 2011, Nr. 52) Tilburgas: TILEC.

23 — Sprendimas *Team Relocations ir kt.* / Komisija (T-204/08 ir T-212/08, EU:T:2011:286, 60–68 punktai).

44. Taigi „2006 m. gairių 13 punkto tekste nurodyta „tiesiogiai ar netiesiogiai su pažeidimu susijusių [paslaugų] pardavimo vertė“, o ne „pažeidimo paveiktas pardavimas“. Todėl 13 punkto formuluotė siejama su pardavimais atitinkamoje rinkoje. Be to, tai aiškiai matyti ir iš 2006 m. gairių versijos vokiečių kalba 6 punkto, kuriame kalbama apie „Umsatz auf den vom Verstoß betroffenen Märkten“ (pardavimas su pažeidimu susijusiose rinkose). Juo labiau kad 2006 m. gairių 13 punktas susijęs ne tik su tais atvejais, kai Komisija turi rašytinių pažeidimo įrodymų“ (šio sprendimo 63 punktas).

45. Pagal to paties sprendimo 64 punktą: „ši aiškinimą patvirtina [Sąjungos konkurencijos] taisyklių tikslas. Iš tikrųjų *Team Relocations* siūlomas aiškinimas reikštų, jog tam, kad nustatytų skirtinas bazines baudas su karteliais susijusiose bylose, Komisija kiekvienu atveju privalo nustatyti individualų pardavimą, kurį paveikė kartelis. Sąjungos teismai tokios pareigos niekada nenustatė ir nematė, kad Komisija ketino tokią pareigą sau nustatyti 2006 m. gairėse“.

46. Be to, „su karteliais, kurie pagal savo pobūdį yra slapti, susijusiose bylose neišvengiama, kad antikonkurencinius veiksmus įrodantys kai kurie dokumentai nesurandami <...>“ (65 punktas).

47. Galiausiai pagal minėto Sprendimo 66 punktą „iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad prekių, su kuriomis susijęs pažeidimas, apyvartos dalis gali tiksliai parodyti pažeidimo atitinkamoje rinkoje mastą²⁴. Konkrečiai kalbant, produktų, kurie buvo ribojamųjų veiksmų objektas, apyvarta yra objektyvus kriterijus, tiksliai parodantis, kokios žalos toks elgesys gali padaryti normaliai konkurencijai²⁵. Šis principas pakartotas 2006 m. gairėse“.

48. Šis sprendimas patvirtintas Teisingumo Teismo sprendimu²⁶, jo 76 punkte aiškiai pasakyta, jog „pardavimo vertės“ sąvoka neapsiriboja „tik pardavimu, dėl kurio įrodyta, kad jį iš tikrųjų paveikė [kartelis], apyvarta“²⁷. Anot Teisingumo Teismo (77 punktas), dėl tokio apribojimo, „be kita ko, būtų dirbtinai sumažinta atitinkamos įmonės padaryto pažeidimo ekonominė reikšmė, nes vien dėl to, kad rasta mažai kartelio realiai paveiktų pardavimų tiesioginių įrodymų, galiausiai reikėtų skirti baudą, realiai nesusijusią su nagrinėjamo kartelio mastu. Dėl tokio neatskleistų aplinkybių paisymo būtų pakenkta ir tikslui veiksmingai persekioti už EB 81 straipsnio pažeidimus bei už juos skirti veiksmingą sankciją, taigi tam negalima pritarti“. Todėl „skundžiamo sprendimo 62 punkte Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, jog „iš [2006 m. gairių 13 punkto] nematyti, kad apskaičiuojant atitinkamą pardavimo sandorių vertę turi būti atsižvelgiama tik į neteisėtų veiksmų realiai paveiktų perkraustymo paslaugų pardavimo vertę“ (78 punktas). Šiuo klausimu Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 64 punkte teisingai rėmėsi Sąjungos konkurencijos taisyklių tikslu, 65 punkte – būtinybe atsižvelgti į kartelių slaptą pobūdį, dėl kurio šiuo atveju „iš tikrųjų neįmanoma rasti dokumentų, susijusių su kiekvienu perkraustymu, kuriam padarytas poveikis“, o to sprendimo 66 punkte – minėtame Sprendime *Musique Diffusion française ir kt.* / Komisija suformuota teismų praktika“²⁸.

24 — Sprendimas *Musique Diffusion française ir kt.* / Komisija (100/80–103/80, EU:C:1983:158, 121 punktas).

25 — Sprendimai *British Steel* / Komisija (T-151/94, EU:T:1999:52, 643 punktas) ir *Saint-Gobain Gyproc Belgium* / Komisija (T-50/03, EU:T:2008:252, 84 punktas). Teismas atmetė ir *Team Relocations* „papildomai“ pateiktą argumentą, jog atitinkama pardavimo sandorių vertė neturi apimti apyvartos, kuri gauta už privačių asmenų perkraustymą, t. y. už kurį nemokėjo trečiasis asmuo, nes neteisėti veiksmai nesusiję su šiais perkraustymais.

26 — Sprendimas *Team Relocations ir kt.* / Komisija (C-444/11 P, EU:C:2013:464).

27 — Visa 76 punkto formuluotė: „matyti, jog <...> gairių 13 punktu siekiama nustatyti, kad įmonei skirtos baudos apskaičiavimo pagrindas yra dydis, kuris atspindi pažeidimo ekonominę reikšmę ir šios įmonės svorį darant šį pažeidimą. Dėl šios priežasties, nors <...> gairių 13 punkte nurodyta pardavimo vertės sąvoka, žinoma, neturi būti tiek išplėsta, kad apimtų aptariamą įmonės pardavimus, kurių neapima kartelis, kuriuo ji kaltinama, vis dėlto būtų pakenkta šia nuostata siekiamam tikslui, jeigu ši sąvoka būtų aiškinama kaip susijusi tik su apyvarta, gauta vien iš tų pardavimų, dėl kurių įrodyta, kad juos realiai paveikė šis kartelis“.

28 — Žr. minėto Teisingumo Teismo sprendimo 85–87 punktus.

49. Sprendimo *SGL Carbon / Komisija* (C-564/08 P, EU:C:2009:703) 28 punkte, susijusiame su Sprendimu 2004/420/EB²⁹, Teisingumo Teismas pažymi, jog, „be to, iš ginčijamo sprendimo <...> matyti, kad atitinkamos įmonės Komisijai pateikė skirtingas apyvartos sumas ir rinkos dalių procentinius dydžius, apimančius vartojimą savo reikmėms“.

50. Šio sprendimo 29 punkte Teisingumo Teismas nurodo, kad, „atsižvelgiant į visas šias aplinkybes, ginčijamo sprendimo 291–295 punktuose Komisija aiškiai nurodė, kad į atliktą skaičiavimą įtraukė vartojimą savo reikmėms. Taigi to sprendimo 292 punkte ji nurodė, kad iš esmės svarbu atsižvelgti į vartojimo savo reikmėms vertę apskaičiuojant apyvartą ir rinkos dalis, nes jei šios vertės nebūtų paisoma, tai neišvengiamai ir nepateisinamai būtų suteiktas pranašumas vertikalčiai integruotoms įmonėms. Iš tikrųjų neatsižvelgus į minėtą vertę būtų neatsižvelgiama į tokios įmonės realią naudą, gautą iš kartelio, todėl šiai įmonei nebūtų skirta bauda, proporcinga jos reikšmei produktų, su kuriais susijęs pažeidimas, rinkoje“.

51. To sprendimo 30 punkte Teisingumo Teismas šiuo klausimu primena, kad „atsižvelgimo į vartojimo savo reikmėms svarbą vertinant apyvartą ir rinkos dalis tokiomis kaip šioje byloje aplinkybėmis Teisingumo Teismas pripažino sprendime [*KNP BT / Komisija* (EU:C:2000:625), 62 punktą], iš kurio matyti, jog neatsižvelgus į vidaus tiekimo vertę neišvengiamai ir nepateisinamai būtų suteiktas pranašumas vertikalčiai integruotoms bendrovėms, kiek tai susiję su tokių įmonių iš kartelio gautos naudos vertinimu“.

52. Vadinas, Komisija įtraukė vidaus pardavimus, neįrodžiusi, kad visiems pardavimams pažeidimas suteikė naudos.

53. Kitas šios Komisijos praktikos pavyzdys – 2010 m. gruodžio 8 d. Sprendimas *Liquid Crystal Displays* (toliau – LCD)³⁰; jame priminta, jog atsižvelgti į pardavimus uždaroje rinkoje apskaičiuojant „paveiktą pardavimą“ buvo būtina pagal 2006 m. gaires, siekiant užtikrinti, kad būtų „išvengta bet kokios vertikalčiai integruotų ir vertikalčiai neintegruotų bendrovių diskriminacijos“³¹. Iš tikrųjų Komisija nusprendė, kad kartelio dalyvės, kurios buvo vertikalčiai integruotos įmonės, neturi būti palankiau vertinamos nei kitos dalyvės.

29 – 2003 m. gruodžio 3 d. Komisijos sprendimas 2004/420/EB, susijęs su [EB] 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūra (byla C.38.359 – Anglies ir grafito produktai, skirti naudoti elektriniuose ir mechaniniuose prietaisuose) (OL L 125, p. 45).

30 – Komisijos sprendimo C(2010) 8761 galutinis byloje COMP/39.309 382 konstatuojamoji dalis: „Though both Direct EEA Sales and Direct EEA Sales Through Transformed Products lead to the inclusion of – respectively – sales to related companies and intra-group sales for some of the parties, focusing on the first EEA sale of the product concerned by the infringement – whether transformed or not – to a company that is not part of the supplier undertaking ensures that no discrimination is made between vertically integrated companies and non-vertically integrated companies“; 383 konstatuojamoji dalis: „As concerns Direct EEA Sales Through Transformed Products, the consumer harm inflicted by the cartel arrangements is clearly represented by the value of panels delivered within the transformed products to the final consumer in the EEA“ ir galiausiai 394 konstatuojamoji dalis: „in general, as explained in recital 238 with reference to the Cartonboard case, it can be reasonably assumed that an implemented cartel had effects on direct sales through transformed products“. Toje 238 konstatuojamojoje dalyje nurodyta taip: „As confirmed by the General Court in [Europa Carton/Commission], even if the higher price resulting from a cartel is not always or not in its entirety passed on to intra-group customers, the competitive advantage deriving from this positive discrimination does foreseeably influence competition on the market <...> Intra-group sales of LCD panels – in as far as they ended up into transformed products sold in the EEA – are therefore to be taken into account, just like intra-cartel sales in the EE“.

31 – Šiuo klausimu galima pažymėti, kad 2008 m. birželio 25 d. Komisijos sprendime dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/39.180 – Aliuminio fluoridas) (dėl kurio priimtas Sprendimas *ICF / Komisija* (T-406/08, EU:T:2013:322) ir šiuo metu nagrinėjama byla C-467/13 P) Komisija nusprendė, kad klausimas, ar apskaičiuojant pardavimų vertę ir galutinę baudą buvo atsižvelgta į pardavimus uždaroje rinkoje, yra nesvarbus.

54. Po to, kai dėl šio sprendimo buvo pareikštas ieškinys, Bendrasis Teismas³², be kita ko, atmetė pirmąjį ieškinių pagrindą, susijusį su tuo, kad apskaičiuodama baudą Komisija klaidingai įtraukė ieškovių pardavimus. Anot Bendrojo Teismo, iš 2006 m. gairių 13 punkto nematyti, kad apskaičiuojant atitinkamą pardavimo sandorių vertę baudai nustatyti gali būti atsižvelgiama tik į neteisėtų veiksmų realiai paveiktų pardavimo sandorių vertę³³ (65 punktas). Šioje nuostatoje iš tiesų kalbama apie pardavimus atitinkamoje rinkoje, t. y. toje, kuri susijusi su pažeidimu. Juo labiau tame punkte kalbama ne tik apie atvejus, kai Komisija turi rašytinių pažeidimo įrodymų (66 punktas).

55. Toliau Bendrasis Teismas nurodo, kad „ši aiškinimą patvirtina Sąjungos konkurencijos taisyklių tikslas. Iš tikrųjų ieškovės siūlomas aiškinimas reikštų, jog tam, kad nustatytų skirtinas bazines baudas su karteliais susijusiose bylose, Komisija kiekvienu atveju privalo nustatyti individualius pardavimus, kuriuos paveikė kartelis. Sąjungos teismai tokios pareigos niekada nenustatė ir nematyti, kad Komisija ketino tokią pareigą sau nustatyti 2006 m. gairėse“ (67 punktas). „Jei produktas, kuris yra kartelio dalykas, parduodamas vidaus rinkoje, konkurencija joje iškraipoma ir Komisija turi į tai atsižvelgti apskaičiuodama baudą, kurią ji skiria įmonei, gavusiai naudą iš šio pardavimo. Šiuo atžvilgiu svarbu pabrėžti, kad EB 81 straipsniu siekiama apsaugoti ne tik konkurentų ar vartotojų interesus, bet ir rinkos struktūrą ir kartu pačią konkurenciją“³⁴ (70 punktas). Todėl „nėra svarbu tai, ar LGE ir *Philips* jiems iš tikrųjų mokėjo dėl kartelio padidintas kainas ir ar jos ši galimą kainų padidinimą taikė galutiniams produktams su integruotais LCD, dėl kurių sudarytas kartelis, kuriuos pardavė Europos vartotojui“ (71 punktas).

56. Bendrasis Teismas tik papildomai konstatavo, kad „iš bylos medžiagos [matyti ir tai], jog šiame kartelyje buvo tariamasi dėl LCD, dėl kurių sudarytas kartelis, pardavimo su kartelio narėmis susijusiems klientams“ (73–89 punktai). Beje, Bendrasis Teismas nusprendė, kad lemiamas klausimas yra ne tai, ar nagrinėjamų pardavimų kainas paveikė kartelis, o tai, kad šie pardavimai buvo vykdomi kartelio, kuriame ieškovės dalyvavo, egzistavimo paveiktoje rinkoje (97 punktas).

57. Sprendime dėl „vonios kambario įrangos“ kartelio³⁵ buvo pateiktas argumentas, kad kartelis neapėmė tam tikrų specialių produktų ir jie neturėjo būti įtraukti į pardavimų vertę. Komisija atmetė šį teiginį: net darant prielaidą, kad dėl specialių kainų sąrašo („special price list“) niekada nebuvo nei tiesiogiai, nei netiesiogiai tariamasi per kainoms skirtus kartelio dalyvių susitikimus, pažeidimas padarė poveikį į šį sąrašą įtrauktiems pardavimams, nes labai tikėtina, kad šios „specialios“ kainos buvo nustatytos remiantis „standartinėmis“ kainomis³⁶.

32 — Sprendimas *LG Display ir LG Display Taiwan / Komisija* (T-128/11, EU:T:2014:88, 60 ir paskesni punktai). Žr. ir Sprendimą *InnoLux / Komisija* (T-91/11, EU:T:2014:92).

33 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Putters International / Komisija* (T-211/08, EU:T:2011:289, 58 punktas).

34 — Sprendimai *T-Mobile Netherlands ir kt.* (C-8/08, EU:C:2009:343, 38 punktas) ir *GlaxoSmithKline Services ir kt. / Komisija ir kt.* (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ir C-519/06 P, EU:C:2009:610, 63 punktas).

35 — 2010 m. birželio 23 d. Komisijos sprendimas C(2010) 4185 galutinis dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/39.092 – Vonios kambario įranga).

36 — Dėl šios problematikos taip pat žr. C. Kerse ir N. Khan, p. 412–419.

58. Dėl to sprendimo buvo pareikštas ieškinys (T-373/10, T-374/10, T-382/10 ir T-402/10³⁷), Bendrasis Teismas atmetė penktąjį ieškinio pagrindą, susijusį su atsižvelgimu į pažeidimo nepaveiktus pardavimus apskaičiuojant baudą, kaip nepagrįstą. Bendrasis Teismas nusprendė, kad „Komisija, remdamasi 2006 m. gairių 13 punktu, atsižvelgė į visus produktų pardavimus didmenininkams, nes visi minėti pardavimai buvo tiesiogiai ar netiesiogiai paveikti nagrinėjamo pažeidimo. Reikia atmesti ieškovių pateiktą argumentą, kad Komisija neturi didelės diskrecijos, kai vertina, į kokią apyvertą reikia atsižvelgti, nes Komisija šiuo atžvilgiu nepadarė jokios vertinimo klaidos“.

59. Įdomu pažymėti ir tai, ką Bendrasis Teismas nusprendė dėl „pramoninių vario vamzdžių“ kartelio byloje T-127/04³⁸, o jo sprendimas patvirtintas Teisingumo Teismo sprendimu byloje C-272/09 P³⁹. Bendrasis Teismas patikrino, ar Komisija vertindama paveiktos rinkos dydį neteisingai atsižvelgė į vario kainą. Šiuo klausimu ieškovės teigė, kad, pirma, pramoninių vamzdžių gamintojai nekontroliuoja vario kainos, nes ji nustatoma pagal LME⁴⁰, ir, antra, kad būtent patys pramoninių vamzdžių pirkėjai sprendžia, už kokią kainą įsigyti metalą. Ieškovės pabrėžė ir tai, kad metalo kainų svyravimas neturi jokio poveikio jų pelnui. Tačiau, anot Bendrojo Teismo, „vis dėlto konstatuotina, kad nėra jokios pagrįstos priežasties apskaičiuoti apyvertą atitinkamoje rinkoje neatsižvelgiant į tam tikras gamybos išlaidas. Kaip teisingai pažymėjo Komisija, visuose pramonės sektoriuose egzistuoja neišvengiamų galutinio produkto išlaidų, kurių gamintojas negali valdyti, tačiau kurios vis tiek yra esminis visos jo veiklos elementas, todėl nustatant pradinį baudos dydį jos turi būti įtrauktos į apyvertą⁴¹. Aplinkybė, kad vario kaina sudaro didelę pramoninių vamzdžių galutinės kainos dalį ar kad vario kainų svyravimo rizika didesnė nei kitų pirminių žaliavų, tokios išvados nepaneigia“. Be to, reikia pasakyti, kad nors šioje byloje bauda skirta pagal 1998 m. gaires, Bendrojo Teismo požiūris išlieka reikšmingas atsižvelgiant į 2006 m. gaires, nes bauda grindžiama bendra atitinkamos rinkos verte.

60. Galiausiai Sprendime COMP/39.125 „Automobilių stiklai“⁴² Komisija nustatė, kad apskaičiuojant baudą svarbus tik stiklo tiekėjų vykdomas pardavimas automobilių gamintojams, dėl kurio yra tiesioginių kartelio įrodymų. Šį punktą nurodė ir *Team Relocations* Sprendime *Team Relocations ir kt. / Komisija* (EU:T:2011:286). Vis dėlto Bendrasis Teismas pažymėjo, kad Sprendimo „Automobilių stiklai“ 663 konstatuojamojoje dalyje Komisija rėmėsi principu, jog tai, kad nėra konkrečių įrodymų apie visas diskusijas, kuriose kalbėta apie „automobilių sąskaitas“, nekliudo nustatyti pardavimo vertės vien pagal tas sąskaitas, dėl kurių yra tiesioginių įrodymų, nes suderinti veiksmai pagal savo pobūdį yra slapti susitarimai, ir daugeliu atveju, o gal net ir visais atvejais, nėra išsamių įrodymų⁴³. Nors vėliau Komisija nurodė tam tikrų šio principo niuansų, to sprendimo 664–667 konstatuojamosiose dalyse Bendrasis Teismas konstatavo, kad ji tai padarė tik dėl dviejų išimtinių laikotarpių pažeidimo darymo pradžioje ir pabaigoje, nes darė prielaidą, jog per šiuos laikotarpius automobilių stiklų tiekėjai pakeitė savo pasiūlymus tik stambiams klientams. Todėl Bendrasis Teismas nusprendė, kad Komisijos požiūris tame sprendime neprieštaravo tam, kurio ji laikėsi sprendime dėl „tarptautinio perkraustymo paslaugų“.

37 — Sprendimas *Villeroy & Boch Austria ir kt. / Komisija* (EU:T:2013:455, 335 ir paskesni punktai). Pavyzdžiui, 342 punktas: „reikia konstatuoti, kad jos neįrodė, jog pardavimo didmenininkams kainų derinimas pagal minėtus bruto kainų kainoraščius visiškai nepaveikė kitų kainoraščių nustatymo. Taigi, kaip Komisija pažymi savo rašytiniuose dokumentuose, o ieškovės nepateikė priešingų argumentų ar įrodymų, didmenininkams taikytų bruto kainų kainoraščiai buvo derinami ir buvo orientaciniai vonios kambario įrangos gamintojų kainoraščiai, kuriais pastarieji naudojami didmenininkams parduodami savo gaminius, neskirtus trijų etapų paskirstymo grandinei“. Taip pat žr. sprendimus *Keramag Keramische Werke ir kt. / Komisija* (T-379/10 ir T-381/10, EU:T:2013:457), *Rubinetteria Cical / Komisija* (T-368/10, EU:T:2013:460) („Vonios kambario įranga“) bei *Parker ITR ir Parker-Hannifin / Komisija* (T-146/09, EU:T:2013:258) („Jūrinės žarnos“).

38 — Sprendimas *KME Germany ir kt. / Komisija* (T-127/04, EU:T:2009:142, 89–91 punktai).

39 — Sprendimas *KME Germany ir kt. / Komisija* (EU:C:2011:810).

40 — *The London Metal Exchange* (Londono metalų birža).

41 — Šiuo atveju Bendrasis Teismas remiasi savo Sprendimu *Cimenteries CBR ir kt. / Komisija* (T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ir T-104/95, EU:T:2000:77, 5030 ir 5031 punktai).

42 — 2008 m. lapkričio 12 d. Komisijos sprendimas C(2008) 6815 galutinis, kurio santrauka paskelbta 2009 m. liepos 25 d. Oficialiajame leidinyje (OL C 173, p. 13).

43 — Sprendimo 663 konstatuojamoji dalis: „the fact that specific evidence is not available for each and every discussion that took place on the respective car accounts within the overall arrangements does not limit the determination of the relevant value of sales to only those accounts for which such specific evidence is available“.

61. Ar tokiomis aplinkybėmis Komisija neturėjo pagrindo šioje byloje nukrypti nuo gairių?

62. Reikia priminti, jog „dėl administracijos priimtų vidaus priemonių Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad nors jos negali būti kvalifikuojamos kaip teisės norma, kurios administracija turi paisyti bet kuriuo atveju, vis dėlto jos nustato sektiną elgesio taisyklę, nuo kurios tam tikru atveju administracija negali nukrypti nenurodžiusi priešasčių, atitinkančių vienodo požiūrio principą. Todėl tokios priemonės yra visuotinai taikomi aktai, kurių neteisėtumu gali remtis suinteresuoti pareigūnai ir kiti tarnautojai, pagrįsdami ieškinį dėl jų pagrindu priimtų individualių sprendimų“⁴⁴.

63. Teisingumo Teismas nusprendė ir tai, kad „ši teismo praktika juo labiau taikoma elgesio taisyklėms, kuriomis siekiama išorinio poveikio, kaip yra gairių atveju, skirtų ūkio subjektams“. Be to, „priimdama tokias elgesio taisykles ir pranešdama jas viešai paskelbiant, kad nuo šio momento taikys jas atvejams, kuriems skirtos šios normos, atitinkama institucija apribojo savo diskreciją ir negali nukrypti nuo šių taisyklių, nes priešingu atveju jai gali būti paskirta sankcija už bendrųjų teisės principų, pavyzdžiui, vienodo požiūrio ar teisėtų lūkesčių apsaugos, pažeidimą. Todėl negalima atmesti galimybės, kad tam tikromis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į jų turinį tokios visuotinai taikomos elgesio taisyklės gali turėti teisinį poveikį“⁴⁵.

64. Maža to, kaip Bendrasis Teismas jau patvirtino⁴⁶, „nors Komisija turi diskreciją nustatyti kiekvienos baudos dydį ir neprivalo taikyti tikslios matematinės formulės^[47], ji negali nukrypti nuo taisyklių, kurias pati sau nustatė^[48]. Kadangi gairės yra priemonė, kuria, atsižvelgiant į aukštesnę teisinę galią turinčias teisės normas, siekiama detalizuoti kriterijus, kuriuos Komisija ketina taikyti naudodamasi savo diskrecija nustatyti baudas, nustatydamas baudas Komisija turi realiai atsižvelgti į gairių nuostatas, ypač tas, kurios yra imperatyvios^[49]“.

65. Šioje byloje Komisija, nenurodžiusi motyvų, ne tik nukrypo nuo gairių ir nuo savo pačios pateikto gairių aiškinimo, bet, pavyzdžiui, palyginti su Sprendimu *Europa Carton / Komisija* (EU:T:1998:89), ji netgi pateikė visiškai priešingus argumentus!

66. Iš tikrųjų toje byloje Komisija visai neteigė ar nedarė prielaidos, kad kartelio narių sutartas bendras kainų padidinimas buvo iš tikrųjų taikomas vidaus pardavimams jų pačių struktūrose. Priešingai, Komisija Bendrajame Teisme teigė, kad „ieškovė prekiaavo sulankstomomis dėžėmis, pagamintomis iš produktų, kurie nagrinėjami sprendime. Taigi ji turėjo neteisėtą konkurencinį pranašumą, nes negalėjo pagrįstai tvirtinti, kad už grupės vidaus sandorius buvo mokamos kartelio nustatytos pernelyg didelės kainos. Todėl ji viena ar kita forma turėjo naudos iš produktų, dėl kurių sudaryti slapti susitarimai, pardavimo. Dėl šios priežasties būtų nepagrįsta neatsižvelgti į vadinamąją „vidaus“ apyvartą. Pritarus ieškovės požiūriui integruoti gamintojai būtų nepagrįstai palankiau vertinami“. Be to, „būtų netikslu teigti, kad nebuvo jokios nagrinėjamų kartono gaminių apyvartos, nes šie gaminiai naudoti į rinką išleistų sulankstomų dėžių gamybai“ (minėto sprendimo 117 ir 118 punktai).

67. Bendrasis Teismas nusprendė, kad „ieškovės sulankstomų dėžių gamyklos, t. y. pati ieškovė, iš kartelio turėjo naudos, nes kaip žaliavą naudojo pačios pagamintą kartoną. Iš tikrųjų, *priešingai nei konkuruojantys perdirbėjai, ieškovės išlaidos nepadidėjo išaugus kainoms dėl suderintų veiksmų*“ (šio sprendimo 127 punktas; išskirta mano).

44 — Žr. Sprendimą *Dansk Rorindustri ir kt. / Komisija* (EU:C:2005:408, 209 punktas ir nurodyta teismų praktika). Taip pat žr. Sprendimą *Fuji Electric / Komisija* (T-132/07, EU:T:2011:344, 235 punktas) ir (dėl 2006 m. gairių) Sprendimą *Denki Kagaku Kogyo ir Denka Chemicals / Komisija* (T-83/08, EU:T:2012:48, 107 punktas).

45 — Ten pat, atitinkamai 210 ir 211 punktai.

46 — Sprendimas *Daiichi Pharmaceutical / Komisija* (T-26/02, EU:T:2006:75, 49 punktas).

47 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimą *Martinelli / Komisija* (T-150/89, EU:T:1995:70, 59 punktas).

48 — Pagal analogiją žr. Sprendimą *Hercules Chemicals / Komisija* (T-7/89, EU:T:1991:75, 53 punktas), išnagrinėjus dėl jo pateiktą apeliacinį skundą, patvirtintą Sprendimu *Hercules Chemicals / Komisija* (C-51/92 P, EU:C:1999:357).

49 — Sprendimas *JFE Engineering ir kt. / Komisija* (T-67/00, T-68/00, T-71/00 ir T-78/00, EU:T:2004:221, 537 punktas).

68. Mano nuomone, šis požiūris atitinka ekonominę padėtį, kuri nagrinėta Teisingumo Teismo sprendime *KNP BT / Komisija* (EU:C:2000:625, 62 punktas), nes, kaip Teisingumo Teismas jame iš esmės pripažino, vertikaliai integruotos bendrovės gali turėti naudos žemesnėje rinkoje iš kartelio nustatytų kainų aukštesnėje rinkoje.

69. Galiausiai Komisija visiškai priešingai pakeitė procesą. Nors iš esmės ji turėjo į apyvartą, kuria remiantis apskaičiuojama bauda, įtraukti vidaus pardavimus ar pardavimus uždaroje rinkoje, nebent būtų įrodžiusi, kad egzistuoja išimtinės ar specialios aplinkybės, ji šių pardavimų neįtraukė dėl to, kad nebuvo neįrodyta ar kad ji pati (ar *Guardian*?) neįrodė, jog šie vidaus pardavimai prisidėjo prie konkurencinio pranašumo, kurį suteikė kartelis.

70. Kitaip tariant, nepaisydama pirma nurodytos Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo praktikos bei Komisijos sprendimų praktikos (ir nors 2006 m. gairėmis siekta analizę sukonzcentruoti būtent į atitinkamą rinką), Komisija neįtraukė vidaus pardavimų ir nepateikė nė menkiausių šio neįtraukimo motyvų⁵⁰.

71. Vadinasi, Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes patvirtino ginčijamą sprendimą tiek, kiek jame be jokio motyvavimo į apyvartą neįtraukti vidaus pardavimai.

c) Kadangi tik tam tikros kartelio dalyvės buvo vertikaliai integruotos, ar jų vidaus pardavimų neįtraukimas yra įmonių, kurios vertikaliai neintegruotos, yra diskriminacija?

72. Komisijai niekas netrukdo taikyti sankcijos mažinimo koeficientą, jei mano, kad tai pagrįsta, siekiant laikytis proporcingumo principo.

73. Vis dėlto tokiu atveju Komisija negali pažeisti kitų bendrųjų principų, t. y. vienodo požiūrio principo, pagal kurį panašios situacijos negali būti vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos – vienodai, nebent toks vertinimas objektyviai pagrįstas⁵¹. Tačiau kai Komisija teigia, kad šioje byloje visas kartelio dalyves vertino vienodai (nes neįtraukė pardavimų uždaroje rinkoje), ji pamiršta, jog vienintelė iš keturių kartelio dalyvių, t. y. *Guardian* nebuvo vertikaliai integruota.

74. Dėl Komisijos sumažintos sankcijos į apyvartą, kuria remiantis apskaičiuojama bauda, neįtraukus pardavimų uždaroje rinkoje „nepagrįstai suteiktas pranašumas vertikaliai integruotoms bendrovėms“⁵². Todėl šios bendrovės galėjo „išvengti“ sankcijos, proporcingos [jų] reikšmei produktų, su kuriais susijęs pažeidimas, rinkoje“⁵³. Iš tikrųjų taip vertikaliai integruotoms įmonėms skiriama sankcija, kurios santykinė vertė neatitinka jų pajėgumo iškraipyti konkurenciją, todėl ir iš šio pažeidimo gautos naudos.

75. Todėl tai yra įmonių, kurios nėra vertikaliai integruotos, šiuo atveju – *Guardian*, diskriminacija.

50 — Kad ir kaip būtų keista, per administracinę procedūrą pardavimų uždaroje rinkoje (vidaus pardavimų) klausimas nebuvo nagrinėtas nei pranešime apie kaltinimus, nei per žodinį nagrinėjimą. Tarytum tuo metu buvo daroma prielaida, kad į vidaus pardavimus turi būti atsižvelgiama. Pažymėtina ir tai, kad „nė viena“ iš ginčijamą sprendimą sudarančios 541 konstatuojamosios dalies neskirta pagrįsti, kodėl neįtraukti vidaus pardavimai, o tai būtina, siekiant apskaičiuoti baudą. Be to, pažymėtina, kad: i) anot *Guardian*, Komisija pakeitė nuomonę dėl pardavimų uždaroje rinkoje paskutinę minutę; ir ii) remiantis Komisijos tarnautojo paskelbtu minėtu mokslo straipsniu („The 2006 Guidelines on Fines: Reflections on the Commission’s Practice“, p. 369 ir 56 išnaša): „There is no consolidated practice as regards „captive sales“, and it would appear that the Commission will assess the specific circumstances of the case in order to decide whether to take them into account or not <...> [the captive sales] were finally excluded in Flat Glass“ (išskirta mano).

51 — Pavyzdžiui, žr. Sprendimo *Akzo Nobel Chemicals ir Akros Chemicals / Komisija ir kt.* (C-550/07 P, EU:C:2010:512) 54 ir 55 punktus bei nurodytą teismų praktiką.

52 — Žr. Sprendimą *KNP BT / Komisija* (EU:C:2000:625, 62 punktas).

53 — Ten pat.

76. Tik pažymiu, kad iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, jog *Guardian* skirta griežčiausia sankcija, nors ji mažiausia iš keturių EEE zonos gamintojų. Jos pajėgumas Europos lakštinio stiklo rinkoje sudaro tik 13 %, t. y. ji gerokai atsilieka nuo *Saint-Gobain* (25 %), *Pilkington* (24 %) ir *Glaverbel* (20 %)⁵⁴. *Guardian* grupės pasaulinė apyvarta 2004 m. sudarė 3,878 milijardus eurų, o *Saint-Gobain* buvo aštuonis kartus didesnė (32,02 milijardo eurų), *Asahi/Glaverbel* – beveik tris kartus didesnė, o *Pilkington* pasaulinė apyvarta buvo panaši į *Guardian* apyvartą prieš tai, kai ją įsigijo *Nippon Sheet Glass*⁵⁵.

77. Pažymiu ir tai, kad dėl neįtrauktų vidaus pardavimų visas atitinkamos rinkos dydis sumažinamas nuo 2,7 iki 1,7 milijardo eurų, o tai iš esmės pakeičia, turint omeny pardavimų vertę, kiekvienos susijusios įmonės santykinę reikšmę kartelyje, t. y. 2006 m. gairėse nustatytą kriterijų.

78. Galiausiai nemanau, kad, kaip nurodyta skundžiamo sprendimo 106 punkte, vertikalčiai integruotų įmonių padėtis objektyviai skyrėsi nuo neintegruotų, nes kartelis buvo susijęs tik su nepriklausomiems klientams taikomomis kainomis. Iš tikrųjų, kokią reikšmę turi įmonių struktūros skirtumas apskaičiuojant baudą? Tam, kad sankcija būtų proporcinga ir atgrasanti, vieninteliai svarbūs kriterijai yra tie, kuriais siekiama atspindėti pažeidimo sunkumą ir trukmę (tai patvirtina Reglamento Nr. 1/2003 tekstas⁵⁶) ir kartelio dalyvių santykinę reikšmę atitinkamoje rinkoje.

79. Šiuo klausimu per teismo posėdį Komisija skundėsi, kad jai nustatyta pareiga apskaičiuojant baudą visada atsižvelgti į pardavimus uždaroje rinkoje labai padidintų kartelyje dalyvaujančioms vertikalčiai integruotoms grupėms skiriamas baudas. Pakanka pažymėti, kad baudų didinimą vertikalčiai integruotoms grupėms lemia Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimas apskaičiuojant baudas remtis apyvartos sąvoka, o ne veiklos pelnu ar grynuoju pelnu⁵⁷.

80. Iš to, kas pasakyta, matyti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes nepripažino, jog ginčijamo sprendimo adresatės buvo nevienodai vertinamos. Vadinas, skundžiamą sprendimą reikia panaikinti.

d) Kaip pašalinti šią diskriminaciją?

81. Pagal Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmą pastraipą, jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas panaikina Bendrojo Teismo sprendimą ir gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, arba grąžinti bylą Bendrajam Teismui. Mano nuomone, Teisingumo Teismas gali pats priimti galutinį sprendimą.

82. *Guardian* yra vienintelė neintegruota gamintoja, kuriai taikomas ginčijamas sprendimas, todėl vienintelė įmonė, kuriai bauda nebuvo sumažinta dėl neįtrauktų pardavimų uždaroje rinkoje, o toks sumažinimas buvo taikytas kitoms šio sprendimo adresatėms.

54 — Žr. „*Pilkington* ir 2006 m. lakštinio stiklo pramonė“, p. 5, nurodytą ginčijamo sprendimo 36 išnašoje.

55 — Pranešime apie kaltinimus buvo nurodyta, kad *Guardian* rinkos dalis sudarė apie 10–20 % (tikroji procentinė dalis yra 15,7 %, jei remsimės visa rinka, kuri sudaro 1,7 milijardo eurų), tačiau ginčijamame sprendime ši dalis pakyla iki 25 % dėl to, kad neįtraukti vidaus pardavimai kitų trijų kartelio dalyvių atžvilgiu.

56 — 23 straipsnio 3 dalyje numatyta tik tai: „nustatant baudos dydį atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę“; žinoma, skiriama bauda negali viršyti 10 % darant pažeidimą dalyvavusios įmonės bendrosios apyvartos praėjusiais ūkiniais metais (šio reglamento 23 straipsnio 2 dalis) (šiuo klausimu žr. mano 2014 m. vasario 12 d. išvadą byloje *YKK ir kt. / Komisija* (C-408/12 P, šiuo metu nagrinėjama)).

57 — Pagal 2006 m. gaires Komisija gali nukrypti nuo jose nustatytų taisyklių, jeigu tai tinkamai motyvuoja.

83. Žinoma, nebegalima įtraukti kitų ginčijamo sprendimo adresačių pardavimų uždaroje rinkoje ir joms padidinti baudas, nes tos įmonės nepareiškė ieškinio dėl ginčijamo sprendimo, kuris joms yra galutinis⁵⁸.

84. Teliėka nuspręsti, ar galima pašalinti diskriminaciją sumažinus *Guardian* skirtą baudą taip, kad būtų atspindėtas bendras kitoms įmonėms skirtų baudų sumažinimas dėl pardavimų uždaroje rinkoje neįtraukimo.

85. Per Teisingumo Teisme vykusį teismo posėdį Komisija prieštaravo šiai galimybei dėl dviejų priežasčių, t. y. kad tokiu atveju baudos nebebūtų apskaičiuotos tokiu pačiu būdu visoms dalyvėms ir kad *Guardian* skirta bauda nebebūtų pakankamai atgrasanti atsizvelgiant į jos veiksmų pavojingumą.

86. Nesutinku su Komisijos nuomone. Priešingai, pritariu tokiam požiūriui, kokio Bendrasis Teismas laikėsi Sprendime *JFE Engineering / Komisija*⁵⁹.

87. Teismas ne padidino Europos gamintojams skirtas baudas, o sumažino Japonijos gamintojams skirtas baudas, nors nustatė, kad Komisija nepakankamai įvertino Europos gamintojų dalyvavimo darant pažeidimą mastą. Bendrasis Teismas atsisakė (šiuo atveju logiškesnio) sprendimo būdo, t. y. padidinti baudą nepagrįstai palankiau vertintai kategorijai, nes Komisija nurodė galimybę padidinti baudą tik per teismo posėdį, o suinteresuotosioms šalims nebuvo pasiūlyta pateikti pastabų šiuo klausimu. Juo labiau kad šioje byloje galima pasielgti tik taip, nes nėra jokios galimybės pakeisti kitoms kartelio dalyvėms, išskyrus *Guardian*, skirtų baudų.

88. Maža to, tai, kad nebėra galimybės pašalinti skirtingą požiūrį lėmusios aplinkybės, nereiškia, kad negalima apsaugoti nukentėjusios įmonės teisių.

89. Taigi, pavyzdžiui, viešosios tarnybos srityje, kai pareiškus ieškinį panaikinamas atviro konkurso egzamino rezultatas, nepalankesnėje padėtyje atsidūrusių kandidatų teisės turi būti atkuriamos, bet dėl to nereikia kvestionuoti visų konkurso rezultatų ir pakenkti konkurso laimėtojų teisėtiems lūkesčiams⁶⁰. Tokiu atveju pagal teismų praktiką viešosios tarnybos srityje teismas turi ieškoti teisingo sprendimo, ir šioje byloje reikia atsakyti taip pat.

e) Tarpinė išvada

90. Todėl, mano nuomone, tam, kad pašalintų diskriminaciją, Teisingumo Teismas turi kompensuoti neįtrauktus pardavimus vidaus rinkoje ir sumažinti Komisijos *Guardian* skirtą baudą proporcingai vidaus pardavimų daliai atitinkamoje rinkoje. Beje, toks sprendimas atitinka 2006 m. gaires, nes taip galima tinkamai atspindėti įmonės santykinę reikšmę atitinkamoje rinkoje ir jis jau buvo taikytas Bendrojo Teismo praktikoje⁶¹.

91. Prieš nagrinėdamas toliau vis dėlto turiu išnagrinėti *Guardian* pateiktą apeliacinio skundo antrąjį pagrindą, kuris (netiesiogiai) susijęs su tokio sumažinimo teisinga procentine dalimi.

58 — Galima pažymėti, kad jeigu į apyvartą būtų buvę įtraukti pardavimai uždaroje rinkoje, visa baudų suma būtų siekusi apie 759,9 milijono eurų, o *Saint-Gobain* bauda būtų buvusi ypač didelė, t. y. 335,4 milijono eurų. Iš Komisijos atsakymo į Bendrojo Teismo pateiktus klausimus galima suprasti, kad ginčijamo sprendimo priėmimo dieną viso kitoms dalyvėms skirtų baudų dydžio padidinimas būtų buvęs „neproporcingas“, ypač už trumpos trukmės pažeidimą. Šiuo atžvilgiu įdomu pažymėti, kad 2008 m. *Saint-Gobain* buvo skirta kita bauda, t. y. 896 milijonai eurų už „Automobilių stiklų“ kartelį. 2013 m. vasario 28 d. sprendimu Komisija *Saint-Gobain* baudą sumažino iki 880 milijonų eurų, o *Pilkington* – iki 357 milijonų eurų dėl padarytos skaičiavimo klaidos. Taip pat žr. Sprendimą *Saint Gobain Glass France ir kt. / Komisija* (T-56/09 ir T-73/09, EU:T:2014:160).

59 — EU:T:2004:221, 566–579 punktai.

60 — Pavyzdžiui, žr. Sprendimą *Komisija / Albani ir kt.* (C-242/90 P, EU:C:1993:284, 13–17 punktai).

61 — Sprendimas *JFE Engineering / Komisija*, EU:T:2004:221 (žr. šios išvados 86 ir paskesnius punktus).

92. Apeliacinio skundo antrasis pagrindas susijęs su skundžiamo sprendimo 21 ir 22 punktais, juose Bendrasis Teismas 2012 m. vasario 10 d. laišką pripažino priimtiniu.

93. *Guardian* primena, jog Bendrajame Teisme Komisijos pateiktame atsiliepime į ieškinį nieko nepasakyta apie tai, kaip pašalinti nevienodą požiūrį apskaičiuojant baudas. 2011 m. gruodžio 19 d. ir 2012 m. sausio 10 d. Bendrasis Teismas pateikė klausimų, kuriais Komisijai pasiūlė pareikšti savo nuomonę. 2012 m. sausio 23 d. atsakyme Komisija tik nurodė, kad beveik 40 % sumažinta bauda nebūtų pakankamai atgrasanti.

94. 2012 m. sausio 16 d. *Guardian* Bendrojo Teismo prašė leisti pateikti tam tikrus dokumentus argumentams, kuriais siekiama, kad būtų sumažinta bauda, pagrįsti. 2012 m. sausio 31 d. laišku Komisija prieštaravo šiam prašymui dėl to, kad pavėluotai pateikus įrodymų būtų pažeista teisė į gynybą.

95. Bendrajam Teismui leidus, 2012 m. vasario 8 d., t. y. per paskirtą terminą, *Guardian* pateikė naują dokumentą.

96. 2012 m. vasario 10 d., paskutinę darbo dieną prieš 2012 m. vasario 13 d. teismo posėdį, Komisija Bendrajam Teismui išsiuntė laišką; jame pateikta jos nuomonė dėl galimo baudos sumažinimo. Anot *Guardian*, šiame laiške buvo nurodyta naujų aplinkybių, kurių nėra bylos medžiagoje.

97. Nors šis laiškas pateiktas pasibaigus terminui, skundžiamo sprendimo 22 punkte Bendrasis Teismas jį pripažino priimtiniu atsižvelgęs, pirma, „į šio laiško turinį“ ir, antra, „kad jis buvo perduotas ieškovėms ir jos galėjo dėl jo pateikti savo pastabas per posėdį“.

98. Anot Komisijos, apeliacinio skundo antrasis pagrindas nepagrįstas, nes niekas netrukdo Bendrajam Teismui priimti pavėluotai pateikto atsakymo, remiantis Nurodymų Bendrojo Teismo kancleriui 11 straipsnio 2 dalimi⁶². Be to, kadangi Bendrasis Teismas turi neribotą jurisdikciją, jis gali atsižvelgti į pavėluotai pateiktas faktines aplinkybes, jeigu nepažeidžiamas rungimosi principas. Šioje byloje šio principo laikymasis užtikrintas, nes per teismo posėdį *Guardian* turėjo galimybę atsakyti į 2012 m. vasario 10 d. laišką. Tai, kad *Guardian* nusprendė to nedaryti, neturi reikšmės.

99. Be to, Komisija teigia, kad stengėsi kuo greičiau raštu atsakyti į 2012 m. vasario 8 d. *Guardian* laišką, todėl *Guardian* 2012 m. vasario 10 d. laišką perdavė ir Bendrajam Teismui, nors galėjo tik pateikti savo pastabas per teismo posėdį.

100. Mano nuomone, Bendrasis Teismas negalėjo priimti aptariamo laiško ir pasibaigus terminui pateikto dokumento priimtinumui sieti su jo turiniu. Priežastis paprasta: Procedūros reglamente ir Nurodymuose Bendrojo Teismo kancleriui (visų pirma 11 straipsnyje) griežtai nustatyti įrodymams pateikti keliami reikalavimai. Be to, kiek tai susiję su laiško turiniu, apie kurį kalbama skundžiamo sprendimo 22 punkte, Bendrasis Teismas visiškai nemotyvavo, kodėl teismo posėdžio išvakarėse pateikti įrodymai priimtini, ir taip pažeidė procedūros taisykles.

62 — Žr. Sprendimą *Vega Rodríguez / Komisija* (T-285/02 ir T-395/02, EU:T:2004:324, 24 punktas).

101. Iš tikrųjų, nors Komisija pažymi, kad išimtiniais atvejais Bendrojo Teismo pirmininkas gali pratęsti terminą, pakanka pažymėti, kad šioje byloje Komisijai jau buvo pratęstas terminas⁶³, o dar kartą pratęsti ji neprašė ir nenurodė priežasčių, dėl kurių pavėluotai pateikė aptariamą dokumentą⁶⁴. Pagal Nurodymų Bendrojo Teismo kancleriui 11 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą prašymai pratęsti terminą turi būti tinkamai motyvuoti ir pateikti laiku, o toks terminas gali būti pratęstas daugiau kaip vieną kartą tik dėl išimtinių priežasčių⁶⁵. Todėl negalima priimti argumento, kad terminas antrą kartą buvo pratęstas „implicitiškai“.

102. Komisija turėjo žinoti, kad į bylos medžiagą ji negali įtraukti dokumento: i) kuriame yra faktinių aplinkybių ir skaičių, pateiktų atsakant į *Guardian* argumentą, šios pateiktą procedūros pradžioje, t. y. prieš ketverius metus; ii) visiškai paskutinę minutę – teismo posėdžio išvakarėse⁶⁶; iii) pasibaigus terminui, todėl pavėluotai; iv) su Bendroju Teismu nepasikonsultavusi dėl tokių veiksmų leistinumo, todėl be jo leidimo; ir v) nenurodžiusi priežasčių, dėl kurių vėlavo papildyti savo 2012 m. sausio 23 d. atsakymą. Argumentas, kad Komisija po to, kai Bendrajam Teismui išsiuntė laišką, jį perdavė *Guardian*, nedaro įtakos tam, kas pasakyta.

103. Taigi manau, kad Komisijos laiškas buvo nepriimtinas ir Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kad jį priėmė. Todėl Teisingumo Teismas laišką turi išimti iš bylos medžiagos ir neatsižvelgti į jo turinį.

104. *Guardian* pažymi, kad Komisija į skaičiavimus neįtraukė milijardo eurų vertės pardavimų uždaroje rinkoje iš bendros 2,7 milijardo eurų rinkos vertės. Šis skaičius gaunamas iš pranešime apie kaltinimus nurodytos bendros 2,7 milijardo eurų sumos atėmus ginčijamame sprendime nurodytą bendrą lakštinio stiklo 1,7 milijardo eurų vertės pardavimų sumą (ginčijamo sprendimo 41 konstatuojamoji dalis)⁶⁷ ir jis sudaro 37 % iš pradžių nustatyto bendro rinkos dydžio.

105. Todėl sumažinus *Guardian* baudą 37 %, ji bus 93 240 000 eurų, o ne 148 000 000 eurų.

B – Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo

106. *Guardian* iš esmės teigia, kad šiuo atveju dėl proceso Bendrajame Teisme trukmės pažeista jos pagrindinė teisė į teisingą bylos išnagrinėjimą per protingą terminą, nurodyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnyje.

107. Komisija nusprendė, kad šis apeliacinio skundo pagrindas nepagrįstas, ir per posėdį atsiėmė nepriimtiniu grindžiamą prieštaravimą, atsižvelgusi į bylas *Gascogne ir kt.*⁶⁸ Komisija ginčija *Guardian* argumentus dėl esmės. Ji ginčija tai, jog *Guardian* buvo suinteresuota, kad ši byla būtų išnagrinėta skubiai, ir argumentą, kad Bendrojo Teismo delsimas galėjo padaryti žalos *Guardian*, nes ieškinys buvo atmestas. Komisija mano, kad šiuo atveju Teisingumo Teismas turėtų sumažinti baudą simboliškai ar ypač mažai.

63 — Be to, 2012 m. sausio 6 d. rašte Bendrasis Teismas pažymėjo, kad „[i]n principle, no further extension of this time-limit will be granted“.

64 — Pagal Nurodymų Bendrojo Teismo kancleriui 11 straipsnio 3 dalį prašymai pratęsti terminą turi būti tinkamai motyvuoti ir pateikiami laiku.

65 — Beje, pagal šių nurodymų 11 straipsnio 2 dalį (kuria mėgina remtis Komisija) „procesiniai dokumentai, kuriuos kanceliarija gauna pasibaigus jų pateikimo terminui, gali būti priimami tik pirmininkui leidus“ (išskirta mano).

66 — Pritariu *Guardian*, kuri teigia, jog pagal procesinės lygybės ir rungimosi principus reikalaujama, kad iš esmės per posėdį būtų nagrinėjama tik ta bylos medžiaga, dėl kurios buvo galima teikti pastabas raštu. Vien paprasta galimybė per posėdį būti išklaustam dėl pavėluotai pateiktų dokumentų neužtikrina teisės į gynybą laikymosi (žr. Sprendimo *AstraZeneca / Komisija*, T-321/05, EU:T:2010:266, 27 punktą).

67 — Žr. skundžiamo sprendimo 100 punktą.

68 — Sprendimai *Gascogne Sack Deutschland / Komisija* (C-40/12 P, EU:C:2013:768), *Kendrion / Komisija* (C-50/12 P, EU:C:2013:771) ir *Groupe Gascogne / Komisija* (C-58/12 P, EU:C:2013:770) (toliau – bylos *Gascogne ir kt.*).

1. Analizė

a) Įžanga

108. Pirmiausia reikia priminti, jog Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje nustatyta, kad „kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo byla per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas“. Teisingumo Teismas ne kartą nusprendė, kad „šis straipsnis yra susijęs su veiksminga teismine gynyba“⁶⁹. Todėl tokia teisė, kurios, kaip bendrojo Sąjungos teisės principo, egzistavimas buvo patvirtintas dar prieš įsigaliojant Chartijai, taikoma teisme nagrinėjant ieškinį dėl Komisijos sprendimo⁷⁰.

109. Iš tikrųjų EŽTT priminė, kad „pagal [EŽTK] 6 straipsnio [1 dalį] bylos turi būti išnagrinėjamos „per protingą terminą“; šitaip konvencijoje akcentuojama, kaip svarbu, kad *teisingumas nebūtų vykdomas taip lėtai, kad dėl to nukentėtų jo veiksmingumas ir patikimumas*“ (išskirta mano)⁷¹.

110. Mano nuomone, tokioje byloje kaip ši tinkamas žalos atlyginimo mechanizmas už Bendrojo Teismo bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principo pažeidimą, siekiant proceso ekonomijos ir kartu užtikrinti greitą ir veiksmingą teisminę gynybą, turėtų būti veikiau baudos sumažinimas, o ne šalims palikta galimybė pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo Bendrajame Teisme, kuris pats, kaip nustatyta, nesilaikė šio principo, nes negalėjo priimti sprendimo per protingą terminą.

111. Iš tiesų paradoksalu, kad žala už pernelyg ilgai trukusį teismo procesą gali būti atlyginta tik pareiškus kitą ieškinį, kuris neišvengiamai lems naujas bylinėjimosi išlaidas (jų patirs ir šalys, ir visuomenė) ir ilgą nagrinėjimo terminą.

112. Be to, generalinis advokatas Ph. Léger savo išvados byloje *Baustahlgewebe / Komisija*⁷², 67 punkte pažymėjo: „iš anksto nesprenžiant nei dėl to, ar Pirmosios instancijos teismo sprendimas priimtas per protingą terminą, nei dėl šiuo atveju jam tenkančios atsakomybės dalies, teisminei institucijai negalima patikėti užduoties priimti sprendimą dėl jos pačios klaidingų ar neteisėtų veiksmų. Be jokios abejonės, tai būtų teismo nešališkumo principo, įtvirtinto konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje, pažeidimas. Man atrodo, kad vargu ar būtų galima išvengti tokio pažeidimo perdavus bylą kitos sudėties teismui, nes, jei laikysimės Strasbūro teismo požiūrio, tokio teismo sudėties pakeitimo gali ne visai pakakti šališkumo įspūdziai pašalinti, nes sprendimą priėmė pats šis teismas <...>“.

113. Tokios nuomonės laikėsi ir generalinė advokatė J. Kokott byloje *Solvay / Komisija* pateiktose išvadose⁷³.

69 — Žr., be kita ko, Sprendimą *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland / Komisija* (C-385/07 P, EU:C:2009:456, 179 punktas ir nurodyta teismo praktika) (toliau – Sprendimas *Der Grüne Punkt*). Teisingumo Teismas ne kartą konstatavo, kad teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, kuri visų pirma įtvirtinta Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnyje, yra pagrindinė teisė, kurią Europos Sąjunga gerbia kaip pagrindinį principą pagal ES 6 straipsnio 2 dalį (žr., be kita ko, Sprendimo *Legris Industries / Komisija*, C-289/11 P, EU:C:2012:270, 36 punktą).

70 — Žr., be kita ko, Sprendimo *Der Grüne Punkt* (EU:C:2009:456) 178 punktą ir nurodytą teismo praktiką. Pavyzdžiui, žr. 1987 m. balandžio 23 d. EŽTT sprendimą *Erkner ir Hofauer / Austrija* (Nr. 9616/81, 66 punktas).

71 — Žr. 1989 m. spalio 24 d. EŽTT sprendimą *H. / Prancūzija*, A serija, Nr. 162, 58 punktas.

72 — Išvada C-185/95 P, EU:C:1998:37.

73 — Išvados C-109/10 P, EU:C:2011:256, 325–332 punktai ir išvados C-110/10 P, EU:C:2011:257 166–173 punktai.

114. Tokio požiūrio laikėsi ir Teisingumo Teismas Sprendime *Baustahlgewebe / Komisija*⁷⁴. Generalinė advokatė J. Kokott teigė, kad toks požiūris atitinka „veiksmingo konkurencijos teisės įgyvendinimo reikalavimus <...> tuo, kad pažeidimas lieka konstatuotas ir atitinkama įmonė įpareigojama jį nutraukti <...>. Kitiems rinkos dalyviams atgrasomąjį poveikį turi iš pradžių Komisijos ar Bendrojo Teismo skirta bauda. [Šis požiūris] nekelia klausimo dėl jos dydžio atitikties veikos sunkumui, [o] tik lemia savotišką pirminės baudos ir sumos, kuri laikoma tinkama kompensacija už pernelyg ilgą procedūrą, įskaitą“ (332 punktas).

115. Generalinė advokatė pridūrė, kad, „atsižvelgiant į proceso ekonomijos principą ir suinteresuotosios įmonės poreikį turėti tiesioginę ir veiksmingą teisių gynimo priemonę, tais atvejais, kai tai yra įmanoma – t. y. bylose, kuriose buvo skirtos baudos, – Teisingumo Teismas turėtų ir toliau laikytis tokio sprendimo varianto, kurį apibrėžė [Sprendime] *Baustahlgewebe / Komisija*“ (331 punktas).

116. Be to, pagal tam tikrų valstybių nacionalinę teisę teismo konstatuotas neprotingas terminas⁷⁵ daro tiesioginį poveikį bausmei baudžiamojame bylose.

117. Vis dėlto neseniai didžiosios kolegijos priimtame Sprendime *Groupe Gascogne / Komisija* (EU:C:2013:770) Teisingumo Teismas aiškiai pritarė kitokiam sprendimo variantui: atmetęs galimybę apeliaciniame skunde prašyti įvertinti bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principo pažeidimą (84 punktas), Teisingumo Teismas, remdamasis Chartijos 47 straipsniu ir nenurodęs EŽTK 6 straipsnio 1 dalies, nusprendė, kad toks Sąjungos teismo padarytas šio principo pažeidimas gali būti ištaisytas tik pareiškiant ieškinį dėl žalos atlyginimo Bendrajam Teismui (83 punktas), kompetentingam nagrinėti dėl Sąjungos deliktinės atsakomybės pareikštus ieškinius.

118. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas taip jau nusprendė Sprendime *Der Grüne Punkt* (EU:C:2009:456), tačiau toje bylose, nors Komisija konstatavo, kad buvo piktnaudžiaujama dominuojančia padėtimi, ji visiškai neskyrė baudos, kitaip nei bylose *Gascogne ir kt.*

119. Manau, kad Sprendime *Groupe Gascogne / Komisija* (EU:C:2013:770) Teisingumo Teismas aiškiai atsisakė požiūrio, pagal kurį bauda sumažinama, kad būtų atlyginta už bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principo pažeidimą. Todėl būtent tuo reikia remtis šioje bylose ir nurodyti kelias kitas Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija* aplinkybes, kuriomis grįsiu savo argumentus.

120. Visų pirma Teisingumo Teismas nusprendė, kad jeigu pernelyg ilga proceso trukmė neturi poveikio bylos baigčiai, bylos nagrinėjimo per protingą terminą principo pažeidimas negali lemti skundžiamo sprendimo panaikinimo nagrinėjant apeliacinį skundą. Kadangi atitinkamos bendrovės Teisingumo Teismui nepateikė jokių įrodymų, patvirtinančių, jog tai, kad Bendrasis Teismas pernelyg ilgai nagrinėjo bylas, dėl kurių į jį buvo kreiptasi, galėjo turėti įtakos jų baigčiai, Teisingumo Teismas atmetė bendrovių prašymus, kuriais siekta panaikinti Bendrojo Teismo sprendimus.

121. Antra, kaip minėta, Teisingumo Teismas nurodo Bendrąjį Teismą, t. y. vienintelį teismą, kuris kompetentingas priimti sprendimą dėl bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principo pažeidimo. Dabar taisyklė yra aiški: „reikalavimas atlyginti žalą, atsiradusią dėl Bendrojo Teismo pareigos išnagrinėti bylą per kuo trumpesnę laiką nesilaikymo, negali būti tiesiogiai su apeliaciniu skundu pateiktas Teisingumo Teismui; jis turi būti pateiktas pačiam Bendrajam Teismui“ (Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija*, EU:C:2013:770, 84 punktas). Toliau Teisingumo Teismas nurodo kriterijus, leidžiančius vertinti, ar Bendrasis Teismas laikėsi bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principo (85–87 punktai), ir 88 punkte daro išvadą, kad „*taip pat* Bendrasis Teismas turi nustatyti nurodomos žalos realumą ir, nagrinėdamas jam šiuo klausimu pateiktus įrodymus, įvertinti priežastinį šios žalos ir

74 — EU:C:1998:608.

75 — Dėl klausimo, koks laikotarpis gali būti laikomas „protingu“ (atsižvelgiant ir į EŽTK 6 straipsnį, ir į EŽTT praktiką), žr., be kita ko, 2013 m. spalio 23 d. *Raad van State* (Nyderlandai) generalinio advokato R. Widdershoven išvadą, kurią galima rasti interneto tinklalapyje <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RVS:2013:1586>.

ginčijamos pernelyg ilgos proceso trukmės ryši“ (išskirta mano). Vartojami žodžiai „taip pat“ turėtų reikšti, kad samprotavimų pradžioje ir pabaigoje nurodytas tas pats teismas, t. y. Bendrasis Teismas, kuris kompetentingas vertinti pirmesniuose punktuose išvardytus kriterijus. Remiantis tokiu Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija* (EU:C:2013:770) aiškinimu, *Guardian* pateiktą apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą reikia pripažinti nepriimtiniu. Vis dėlto galimas ir kitas sprendimo aiškinimas, nes tame sprendime Teisingumo Teismas tikrai kiek paradoksaliai pats nusprendė dėl klausimo, ar pažeistas šis principas, ir tokį pažeidimą pripažino pakankamai akivaizdžiu Sąjungos teisės pažeidimu. Kad padarytų tokią išvadą, Teisingumo Teismas nusprendė, jog ilga proceso Bendrajame Teisme trukmė negali būti pateisinama nei bylos sudėtingumu, nei šalių elgesiu, nei atskirųjų procesinių klausimų nagrinėjimu.

122. Manau, kad apskritai Teisingumo Teismo argumentai dėl bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principo pažeidimo Sprendime *Groupe Gascogne / Komisija* (EU:C:2013:770) reiškia, kad iš trijų Europos Sąjungos deliktinei atsakomybei nustatyti keliamų sąlygų, t. y. Sąjungos teisės normos, kuria siekiama apsaugoti privačius asmenis (taip yra bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principo atveju), egzistavimas; pakankamai akivaizdus šios normos pažeidimas ir priežastinio ryšio tarp šio pažeidimo ir žalos egzistavimas, – Bendrasis Teismas turės išnagrinėti tik pastarąją sąlygą, įskaitant žalos įvertinimą.

123. Jei Teisingumo Teismas atmestų pirmąjį Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija* (EU:C:2013:770) aiškinimą, lemiantį apeliacinio skundo trečiojo pagrindo nepriimtinumą, ir šioje byloje taikytų Sprendime *Groupe Gascogne / Komisija* taikytą metodą, tokiu atveju Teisingumo Teismas šioje byloje turėtų nuspręsti, ar pažeistas bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principas.

b) Nagrinėjama byla

124. Šioje byloje nagrinėdamas šį klausimą remsiuosi sprendimais bylose *Baustahlgewebe / Komisija* (EU:C:1998:608) ir *Gascogne ir kt.*, kuriose Teisingumo Teismas nusprendė, kad buvo pažeistas bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principas.

125. Sprendime *Baustahlgewebe / Komisija* (EU:C:1998:608, 29 punktas) Teisingumo Teismas nurodė kriterijus, kuriais reikia remtis vertinant bendrą proceso trukmę ir ypač nepaaiškinto neveikimo laikotarpius, t. y. „realus poveikis“ ieškovui, bylos sudėtingumas ir ieškovo elgesys, galėjęs prisidėti prie vilkinimo.

126. Toje byloje visa proceso Bendrajame Teisme trukmė buvo 5 metai ir 6 mėnesiai. Teisingumo Teismas nurodė, kad du neveikimo laikotarpiai, t. y. 2 metai ir 8 mėnesiai nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki žodinės proceso dalies pradžios ir 22 mėnesiai nuo žodinės proceso dalies pabaigos iki Bendrojo Teismo sprendimo paskelbimo, yra nepaaiškinamai ilgi ir, anot jo, nepateisinami (45 ir 46 punktai).

127. Bylose *Gascogne ir kt.* visa proceso Bendrajame Teisme trukmė buvo 5 metai ir 9 mėnesiai, o Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokia trukmė „negali būti pateisinama jokiais šios bylos aplinkybėmis“ (91 punktas).

128. Teisingumo Teismas nurodė, kad nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki žodinės proceso dalies pradžios praėjusio 3 metų ir 10 mėnesių laikotarpio trukmė negali būti pateisinama „bylos sudėtingumu, šalių elgesiu ar [atskirųjų procesinių klausimų nagrinėjimu]“ (92 punktas).

129. Pritaikęs šiuos kriterijus šiuo atveju nagrinėjamoje byloje padarysiu tokią pačią išvadą ir remsiuosi toliau pateiktais argumentais.

130. Visų pirma svarbiausia, kad iš visos 4 metų ir 7 mėnesių trukmės nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki Bendrojo Teismo sprendimo pradėti žodinę proceso dalį praėjo daugiau nei 3 metai ir 5 mėnesiai⁷⁶ ir nebuvo atlikta jokių kitų procesinių veiksmų be jokios akivaizdžios priežasties⁷⁷. Šis laikotarpis negali būti pateisinamas bylos aplinkybėmis, kaip antai bylos sudėtingumu, *Guardian* elgesiu ar atskirųjų procesinių klausimų nagrinėjimu.

i) Dėl bylos sudėtingumo

131. Šios bylos negalima laikyti sudėtinga, nes *Guardian* argumentai grindžiami užrašais, kurie buvo susiję su kartelio dalyvių bendravimu, trukusiu kiek ilgiau nei metus ir mėnesį⁷⁸. Visi šie dokumentai buvo surašyti anglų kalba, t. y. proceso kalba⁷⁹.

132. Sprendime *Baustahlgewebe / Komisija* (EU:C:1998:608), nepaisant to, kad buvo konstatuota, jog nagrinėjant bylą „būtinai reikėjo išsamiai išnagrinėti santykinai didelės apimties dokumentus“, to nepakako, kad Teisingumo Teismas nuspręstų, jog byla pakankamai sudėtinga, kad būtų galima pateisinti ilgą proceso trukmę.

133. Bylose *Gascogne ir kt.* Komisijos sprendimas buvo skirtas 25 adresatėms (ir buvo beveik tiek pat susijusių bendrovių), iš jų 15 Bendrajame Teisme pareiškė ieškinį dėl panaikinimo. Šioje byloje buvo tik devynios ginčijamo sprendimo adresatės (ir keturios susijusios bendrovės, t. y. *Guardian*, *Asahi/Glaverbel*, *Pilkington* ir *Saint-Gobain*), iš jų tik *Guardian* pareiškė ieškinį Bendrajame Teisme⁸⁰.

134. Sprendimas *Baustahlgewebe / Komisija* buvo susijęs su sprendimu, skirtu 14 gamintojų (iš jų 11 pareiškė ieškinius skirtingomis kalbomis), ir toje byloje įvyko ištisi du pasikeitimo pareiškimais etapai⁸¹. Vis dėlto toje byloje Bendrasis Teismas surengė teismo posėdį devyniais mėnesiais anksčiau nei šioje byloje!

135. Be to, *Guardian* pateikti ieškinio pagrindai nebuvo ypač sudėtingi. Grįsdama savo reikalavimus, kuriais siekta, kad būtų iš dalies panaikintas ginčijamas sprendimas, *Guardian* nurodė vienintelį ieškinio pagrindą, grindžiamą fakto klaidomis dėl jos dalyvavimo kartelyje laikotarpio ir kartelio geografinės apimties. Reikalavimai, kuriais siekta, kad būtų sumažinta bauda, buvo grindžiami tik trim ieškinio pagrindais. Pirmasis ieškinio pagrindas susijęs su pagrindo dėl dalinio panaikinimo pasekmėmis. Antrajame pagrinde *Guardian* nurodė nediskriminavimo principo pažeidimą ir pareigos motyvuoti neįvykdymą. Trečiasis pagrindas buvo susijęs su vertinimo klaida dėl *Guardian* vaidmens kartelyje.

76 — Tai, kad nuo 2011 m. lapkričio 25 d. kolegijos pirmininką M. Milanesi pakeitė teisėjas H. Kanninen, nėra svarbi aplinkybė, nes, pirma, tai įvyko praėjus daugiau kaip 3 metams ir 4 mėnesiams nuo rašytinės proceso dalies pabaigos ir, antra, kaip pažymi generalinė advokatė J. Kokott byloje *Solvay / Komisija* (EU:C:2011:256, 343 punktą), „Bendrojo Teismo vidaus organizacinės problemos, pavyzdžiui, susijusios su reguliariu naujų teisėjų skyrimu arba su teisėjų negalėjimu vykdyti savo pareigų, negali sukelti neįgyjamų padarinių teisės subjektams“. Tuo pačiu klausimu žr. šios generalinės advokatės išvados byloje *Solvay / Komisija* (EU:C:2011:257) 184 punktą.

77 — Iš esmės *Guardian* teigia, kad 3 metų ir 5 mėnesių terminas nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki sprendimo pradėti žodinę proceso dalį sunkiai suderinamas su tuo, kad Bendrasis Teismas nedėjo jokių ypatingų pastangų, kad išnagrinėtų faktines aplinkybes ir įrodymus, o tai rodė klausimų raštu dėl nagrinėjamų faktinių aplinkybių nebuvimas. Be to, pažymiu, kad minėtas terminas neatitinka ir to, kaip Bendrasis Teismas nagrinėjo pardavimų uždaroje rinkoje klausimą, kuriam skirtas *Guardian* pateiktas pirmasis ieškinio pagrindas, nes Bendrasis Teismas nenagrinėjo ir netgi nepaminėjo Teisingumo Teismo praktikos šiuo klausimu (*KNP BT / Komisija*, EU:C:2000:625), nuo kurios jis nukrypo skundžiamame sprendime, nors *Guardian* rėmėsi ta praktika.

78 — Anot *Guardian*, šie argumentai grindžiami užrašais, kurie buvo susiję tik su „trim kontaktais su konkurentais ir dviem įmonių pareiškimais bei dviem ar trim susitikimais“.

79 — Šioje byloje Bendrasis Teismas turėjo nagrinėti tik tam tikrus priedus, iš esmės tai buvo užrašai, susiję su trim konkurentų kontaktais (iš viso 17 puslapių), ir dviejų įmonės pareiškimų trumpos ištraukos. Visi šie dokumentai buvo surašyti proceso kalba (t. y. anglų kalba, kurią moka beveik visi, priešingai nei slovakų ar maltiečių kalbas – ir tai yra tik keli pavyzdžiai).

80 — Todėl Bendrajam Teismui nereikėjo negrįžti „sąsajos“ klausimų, galinčių kilti, kai ieškiniai pareiškiami tuo pačiu metu, ir galinčių daryti poveikį proceso trukmei (žr., pavyzdžiui, Sprendimo *ICI / Komisija* (T-214/06, EU:T:2012:275) 314 punktą).

81 — EU:C:1998:608, 35 ir 47 punktai.

ii) Dėl atskirųjų procesinių klausimų

136. Šios bylos nagrinėjimas nebuvo sustabdytas ir neužtruko dėl kokių nors Bendrojo Teismo taikytų proceso organizavimo priemonių, kaip bylose *Gascogne ir kt.*

iii) Dėl realaus poveikio *Guardian* ir jos elgesio nagrinėjant bylą

137. Ši byla *Guardian* buvo labai svarbi. Iš tikrųjų jai skirta 148 milijonų eurų bauda (palyginti su 9,9 milijono eurų byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Groupe Gascogne / Komisija*, EU:C:2013:770) sudarė 4 % jos bendrosios apyvartos. Be to, *Guardian* visai neapsunkino ir nevilkinio proceso eigos. Jos pareiškimas sudarė tik 49 puslapius ir ji atsisakė antrą kartą keistis rašytiniais dokumentais (o tai retai nutinka konkurencijos teisės byloje)⁸².

138. Maža to, *Guardian* savo iniciatyva Bendrajam Teismui tris kartus priminė, kad jis dar nepaskyrė teismo posėdžio datos, ir kaskart pabrėžė, jog nuo rašytinės proceso dalies pabaigos praėjo ilgas laikotarpis⁸³, taip pat pažymėjo, kad po teismo posėdžio praėjus keturiems mėnesiams žodinė proceso dalis kažkodėl neužbaigta, nors Bendrasis Teismas šalims nepateikė jokių prašymų.

139. Galiausiai Bendrasis Teismas šalims nesiuntė jokių klausimų raštu, dėl kurių būtų galėjęs užtrukti terminas iki žodinės proceso dalies pradžios, o per teismo posėdį tik pateikė klausimą dėl faktinių aplinkybių. Be to, atrodo, kad Bendrasis Teismas nesiėmė iniciatyvos pagreitinti bylos nagrinėjimo per 3 metų ir 5 mėnesių akivaizdaus neveikimo laikotarpį. Remdamasis tuo, kas pasakyta, darau išvadą, kad dėl proceso Bendrajame Teisme trukmės nagrinėjant šią bylą pažeista Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa, nes nesilaikyta bylos išnagrinėjimo per protingą terminą reikalavimų, o tai yra pakankamai akivaizdus teisės normos, kuria siekiama suteikti teisių privatiems asmenims, pažeidimas⁸⁴.

140. Kaip matyti iš Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija* (EU:C:2013:770), ir kadangi *Guardian* mano, jog apeliaciniame skunde nurodyti jos finansiniai sunkumai priežastiniu ryšiu susiję su Bendrojo Teismo pažeistu bylos išnagrinėjimo per protingą terminą principu⁸⁵, ji turi teisę tuo remtis ir Bendrajame Teisme pareikšti ieškinį pagal EB 235 straipsnį ir EB 288 straipsnio antrą pastraipą (dabar – SESV 268 straipsnis ir SESV 340 straipsnio antra pastraipa)⁸⁶.

141. Šiuo atžvilgiu iš nurodytos Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad „Bendrasis Teismas turi nustatyti nurodomos žalos realumą ir, nagrinėdamas jam šiuo klausimu pateiktus įrodymus, įvertinti priežastinį šios žalos ir ginčijamos pernelyg ilgos proceso trukmės ryšį“ (to sprendimo 88 punktą).

142. Šiuo klausimu „reikia pažymėti, kad nagrinėdamas ieškinį dėl žalos atlyginimo, pagrįstą Bendrojo Teismo padarytu Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos pažeidimu dėl to, kad nesilaikė reikalavimų, susijusių su bylos išnagrinėjimu per protingą terminą, Bendrasis Teismas pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą turi atsižvelgti į bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus, taikomus

82 — Žr. generalinės advokatės J. Kokott išvadą byloje *Solvay / Komisija* (EU:C:2011:256, 340 punktą). Tuo pačiu klausimu žr. ir šios generalinės advokatės išvadą byloje *Solvay / Komisija* (EU:C:2011:257, 181 punktą).

83 — Šiuo tikslu *Guardian* Bendrojo Teismo pirmininkui netgi pateikė oficialų prašymą bylai suteikti pirmenybę.

84 — Sprendimas *Bergaderm ir Goupil / Komisija* (C-352/98 P, EU:C:2000:361, 42 punktą).

85 — *Guardian* nurodo žalą, patirtą dėl: a) negautų pajamų dėl išankstinio 111 milijonų eurų baudos sumokėjimo; ir b) išlaidų banko garantijai dėl likusios dalies (30 000 eurų per mėnesį), ir Teisingumo Teismo prašo iš esmės sumažinti baudą kaip kompensaciją už protingo termino pažeidimą; *Guardian* mano, kad ši kompensacija galėtų sudaryti 25 % tokio baudos dydžio, koks jis yra iki galimo sumažinimo, remiantis apeliacinio skundo pirmuoju pagrindu.

86 — Žr. išvados byloje *Groupe Gascogne / Komisija* (C-58/12 P, EU:C:2013:360) 148 punktą. Pritariu generalinės advokatės E. Sharpston analizei; ji šios išvados 149 punkte dėl „įvykio, kuris galėtų lemti“ deliktinę Sąjungos atsakomybę pagal Statuto 46 straipsnį, nurodo, kad tai turi būti Teisingumo Teismo išvada, kad Bendrasis Teismas nepagrįstai vėlavo. Todėl penkerių metų senaties terminas tokiam ieškinii dėl žalos atlyginimo pareikšti prasideda nuo Teisingumo Teismo sprendimo priėmimo datos.

nagrinėjant panašiais pažeidimais grindžiamus ieškinius. Esant tokiai situacijai, Bendrasis Teismas turi, be kita ko, išsiaiškinti, ar galima nustatyti ne tik materialinę, bet ir moralinę atitinkamos šalies patirtą žalą dėl pernelyg ilgo bylos nagrinėjimo, ir prireikus nurodyti tinkamą jos atlyginimą“ (to sprendimo 89 punktas).

143. Galiausiai „todėl tokius reikalavimus dėl žalos atlyginimo, taikydama [Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija*] 85–89 punktuose nurodytus kriterijus, turi nagrinėti kita kompetentingo pagal SESV 256 straipsnio 1 dalį Bendrojo Teismo kolegija nei nagrinėjusi bylą, kurios nagrinėjimo trukmė yra ginčijama“ (90 punktas).

IV – Dėl bylinėjimosi išlaidų

144. Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio antrą dalį, jeigu apeliacinis skundas yra pagrįstas ir pats Teismas priima galutinį sprendimą byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teismas. Pagal minėto Procedūros reglamento 138 straipsnio 3 dalį, taikomą apeliaciniame procese pagal šio reglamento 184 straipsnio 1 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

145. Kiek tai susiję su šiuo apeliaciniu skundu, kadangi Komisijos reikalavimai atmesti, ji turi padengti *Guardian* bylinėjimosi išlaidas. Tačiau kadangi nagrinėjant bylą pirmojoje instancijoje dalis *Guardian* ir dalis Komisijos reikalavimų atmesti, reikia nuspręsti, kad kiekviena turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas pirmojoje instancijoje.

V – Išvada

146. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui priimti tokį sprendimą:

- pripažinti, kad Sprendime *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija* (T-82/08, EU:T:2012:494) Europos Sąjungos Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes nusprendė, kad 2012 m. vasario 10 d. Europos Komisijos laiškas priimtinas, nors jis buvo pateiktas pasibaigus terminui; pripažinti, kad tas laiškas nepriimtinas ir turi būti išimtas iš bylos medžiagos,
- panaikinti tą sprendimą tiek, kiek Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes juo patvirtino Komisijos sprendimą, kuriame apskaičiuojant kitoms sprendimo adresatėms skirtas baudas neatsižvelgta į pardavimus uždaroje rinkoje, ir taip diskriminuojamos apeliančės,
- todėl 37 % sumažinti apeliančėms skirtą baudą ir nustatyti, kad bauda sudaro ne 148 000 000 eurų, o 93 240 000 eurų,
- pripažinti, kad Bendrasis Teismas bylos neišnagrinėjo per protingą terminą,
- nuspręsti, kad kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas, patirtas pirmojoje instancijoje, o Komisija padengia visas bylinėjimosi išlaidas apeliacinėje instancijoje.